

Delårsrapport med prognos 2 2021

Programnämnd social välfärd

Beslutad av Programnämnd social välfärd, den 30 september 2021

Innehåll

1. Förslag till beslut.....	3
2. Programdirektörens bedömning och analys	4
2.1 Programdirektörens analys av verksamhetens prognos.....	4
2.2 Händelser av väsentlig betydelse	4
2.3 Förväntad utveckling	5
3. Sammanfattande iakttagelser.....	6
4. Nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål. ...	8
4.1 Målområde 1 Örebro i sin fulla kraft	9
4.2 Målområde 2 Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro	11
4.3 Målområde 3 Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro	13
4.4 Målområde 4 Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet	17
4.5 Målområde 5 Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald	18
4.6 Målområde 6 Hållbara och resurseffektiva Örebro.....	20
5. Programnämnd social välfärds resurser Analysunderlag – ekonomi.	23
5.1 Programnämndens resurser.....	25
5.2 Effektiviseringar.....	25
5.3 Programnämndens egen verksamhet	26
5.4 Driftnämndernas ekonomiska resultat	30
Effekter av coronapandemin	33
5.4 Investeringar	34
6. Fem år i sammandrag	35
8. DN:s återrapportering av åtaganden från Programplan med budget 2021	36
Funktionsstödsnämndens åtaganden	36
Socialnämndens åtaganden	41
Hemvårdsnämndens åtaganden.....	43
Vårdboendenämndens åtagande.....	49
Bilagor.....	51

1. Förslag till beslut.

Delårsrapport med prognos 2 syftar till att redovisa det ekonomiska resultatet efter årets åtta första månader samt ge en andra prognos för helåret. Den andra prognosen för helåret visar på ett underskott motsvarande - 27,6 mnkr för programområdet, inklusive covid-19 effekter. Vilket är en förbättring i jämförelse med 2020 års resultat, inklusive covid-19 effekter, med 22,5 mnkr. Det förklaras bland annat av Hemvårdsnämndens fortsatta arbete med Strukturförändringsprogrammet för hemvården, borttagande av service utan biståndsbeslut och ny ersättningsmodell för omvårdnad.

I 2020 års resultat fanns dock stora ekonomiska effekter av covid-19. Ett bedömt resultat utan covid-19 effekter uppgår till -75 - 85 mnkr och för 2021 års andra prognos exklusive covid-19 effekter bedöms resultatet till - 60 – 70 mnkr.

Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorgen visar på -170 mnkr för 2020 vilket är en minskning från 2019 med 78 mnkr, eller 31 procent. Den positiva utvecklingen kan kopplas till bland annat borttagande av service utan biståndsbeslut, arbetet inom Strukturförändringsprogrammet och ny ersättningsmodell för omvårdnad. Nettokostnadsavvikelsen i procent för LSS visar på -2,8 procent för 2020 vilket är en förbättring sedan 2019 som då var -1,9 procent. Nettokostnadsavvikelsen för Individ och Familjeomsorgen, inkl försörjningsstöd visar på -88 mnkr, vilket är i nivå med 2019. Avvikelsen visar på en hög ambitionsnivå och/eller ineffektivitet i verksamheten. För att säkerställa en ekonomi i balans behöver programområdet fortsätta arbetet med att se över kostnadsutvecklingen inom verksamheterna.

Den fortsatt största utmaningen i programområdet är en ekonomi i balans med en ökad budgetfölsamhet till rådande ekonomiska läge. Samtidigt som osäkerheten med anledning av covid-19 och dess ekonomiska konsekvenser på kort och lång sikt är fortsatt svåra att förutse. De ekonomiska prognoserna utgår ifrån antagandet återgång till ”normalitet” efter sen vår/sommar, både avseende merkostnader och strukturell påverkan i form av minskade volymer, stängd och/eller förändrad verksamhet.

Befolkningsprognosen för Örebro kommun visar att åldersgruppen 80 år och äldre ökar med 3 687 individer fram till och med 2030, där 40-talisterna troligen börjar efterfråga sociala välfärdstjänster vilket kommer att påverka programområdet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till Programnämnd social välfärd

1. Programnämnd social välfärd fastställer Delårsrapport med prognos 2 för 2021.
2. Delårsrapporten överlämnas till Kommunstyrelsen för vidare hantering.
3. Nämnder som prognostiserar underskott, exklusive covid-19 effekter, ges i uppdrag att fortsätta arbete för en budget i balans.
4. Hemvårdsnämnden ges i uppdrag att inom ramen för Strukturförändringsprogrammet fortsätta arbeta aktivt med åtgärder så att en budget i balans nås till 2022.
5. Programdirektören får i uppdrag att fortsätta följa den ekonomiska utvecklingen för Programnämndens egen ekonomi och för programområdet.

2. Programdirektörens bedömning och analys

2.1 Programdirektörens analys av verksamhetens prognos

Under de senaste åren har det vidtagits en rad åtgärder för att sänka kostnaderna inom programområdet. Åtgärderna har gett effekt och det ekonomiska läget inom programområdet fortsätter att förbättras.

I prognos 2 år 2020 så var exempelvis det prognostiserade underskottet minus 125,8 mnkr i jämförelse med minus 27,6 mnkr i år, vilket är en förbättring med 98 mnkr för prognoserna mellan åren. De ekonomiska effekterna av Covid-19 är både svåra att bedöma och gör jämförelser mellan åren mer vanskliga. Det är dock tydligt att ekonomin inom programområdet förbättrats väsentligt, vilket också kan ses i jämförelse med andra kommuner genom nettokostnadsavvikelsen. Då flera åtgärder givit stora ekonomiska resultat 2021 så är det också troligt att kostnadsnivån i Örebro kommer att fortsätta att sjunka i jämförelse med andra kommuner när det gäller vård och omsorg. Detta kommer vi däremot inte att kunna se med säkerhet förrän till sommaren 2022.

Det arbetas fortsatt med att nå en budget i balans inom hela programområdet. Större delen av förbättringen av det prognostiserade resultatet för i år kan dock härledas till minskat underskott inom den kommunala hemvården och ett överskott inom köpkraften hos Programnämnden. Samtliga driftsnämnder prognostiserar också underskott för helåret.

Även fast den ekonomiska utvecklingen just nu går åt rätt håll så måste därför samtliga nämnder inom programområdet fortsätta arbeta med effektiviseringar för att en budget i balans för hela programområdet ska kunna uppnås för helåret. Nämnderna inom programområdet behöver också redan nu börja arbeta med vilka effektiviseringar som kan behövas för 2022 om de kompensationer Programnämnden får för budget 2022 inte täcker kostnadsökningarna.

I det kommande budgetarbetet kan det också behöva tydliggöras vilka områden inom Social välfärd som ska ha ett högre kostnadsläge än andra kommuner. Det vill säga att de prioriteringarna blir tydligare.

2.2 Händelser av väsentlig betydelse

- Den enskilt största händelsen av väsentlig betydelse är självklart coronapandemins påverkan på samtliga verksamheter inom social välfärd.
- Ett nytt valfrihetssystem inom LoV för omvårdnadsinsatser infördes den 2 november 2020, bland annat med en ny resursfördelningsmodell. Den nya resursfördelningsmodellen har haft stor påverkan på det ekonomiska resultatet under 2021.
- Avtalen för programrådets stora verksamhetssystem löper ut 2023. Ett projekt startades upp under sommaren med det mycket omfattande arbetet med att upphandla ett nytt IT-stöd. Cirka 8 000 medarbetare

berörs av den kommande förändringen som totalt beräknas kosta 44 mnkr, varav merparten 2023.

- Cirka 50 personer står i kö till bostad med särskild service inom funktionsstödsområdet. Antalet personer som står i kö har också ökat de senaste åren då det inte byggts tillräckligt med bostäder för målgruppen. För att kunna verkställa fler av biståndsbesluten så har köpen av externa platser nu ökat. Tre nya gruppboendestartas också upp under hösten, vilket påverkar kösituationen positivt.
- En medicinsk strateg har anställts för att höja den medicinska kompetensen inom kommunen.
- En ny nämndorganisation är föreslagen där Programnämnd Social välfärd föreslås att upphöra den sista december 2022. Detta kommer påverka verksamheten under 2022 när den nya organisationen ska förberedas.

2.3 Förväntad utveckling

Det är i nuläget fortsatt färre personer än tidigare som har olika typer av insatser från verksamheterna inom programområdet. Nu pågår en återgång till tidigare nivåer samtidigt som samhället öppnar upp igen. I vilken takt det sker, och vad som blir det ”nya normala” återstår att se, samt hur social välfärdsverksamheter behöver anpassas efter de nya förutsättningarna. Detta behöver följas noga och verksamheterna behöver vara öppna för att förändra sina arbetssätt.

Under pandemin har ett ”digitalt språng” gjorts inom många av verksamheterna. Det finns här en risk för en viss tillbakagång, bland annat utifrån systemkrav. Det är här viktigt med ett samlat grepp inom hela Örebro kommun inom denna fråga.

Det finns också en viss osäkerhet om vilka behov som uppstått under pandemin och vilka effekter det kan få på samhället och för social välfärdsverksamheter. Exempelvis gäller det anhöriga som tagit ett större ansvar för omvårdnad på grund av rädsla för smitta, om våld i nära relation ökat när kontakten med andra varit begränsad samt om den psykiska ohälsan kommer att öka.

Nämnderna inom programområdet behöver fortsätta med att arbeta för att nå en budget i balans. För att klara av utmaningarna som den demografiska utvecklingen medför kommande år behöver ambitionsnivåerna också fortsätta att ses över om inte mer resurser tillförs till programområdet.

Som nämnts ovan så föreslås att programnämnden ska upphöra den sista december 2022. Om förslaget till reglemente beslutas så innebär det att mycket arbete måste göras under kommande år för att förbereda en överföring av de delar som idag finns inom programnämnden till både kommunstyrelsen och de framtida nämnderna inom social välfärd.

3. Sammanfattande iakttagelser

Nedan sammanfattas nämndens bidrag till utveckling inom de sex målområdena. Nämnden redovisar de viktigaste positiva iakttagelserna och förbättringsområden som finns inom varje målområde.

Målområden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
Örebro i sin fulla kraft	<p>LoV-avtalen med Programnämndens utförare har nu ett tydligare medborgar- och behovsorienterat perspektiv.</p> <p>Behovet av kompetensutveckling, tillgång till kompetensutvecklingsinsatser och intresse för samverkan ska utredas tillsammans med länets övriga kommuner och Region Örebro län i syfte att stå bättre rustade för framtidens omsorgsbehov.</p>	Begränsningar i nuvarande lagstiftning utgör ett hinder för vidare utveckling och samarbete med Örebro universitet avseende en semi-automatisering av planering i hemvården med AI (artificiell intelligens).
Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro	Programnämndens forum och dialogträffar med befintliga- och intresserade leverantörer inom programområdet har fortsatt trots pandemin i ny, digital form.	Fortsatt arbete med nya forum och modeller för samverkan och dialog.
Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro	<p>Under 2021 har nämnden skapat ekonomiska förutsättningar för att möjliggöra en ökad personalbemanning inom vård- och omsorgsboenden.</p> <p>Implementeringen av individens behov i centrum (IBIC) har fortsatt och arbetet med ett rehabiliterande arbetssätt går från en test- och utvecklingsfas till ett förslag för breddinförande.</p>	<p>Nuvarande verksamhetssystem stödjer inte IBIC och rehabiliterande arbetssätt fullt ut idag och utvecklingsaktiviteter kopplade till detta pågår tillsammans med systemens leverantörer.</p> <p>Den påbörjade upphandlingen av ett nytt verksamhetssystem och införandet av det samma kommer att leda till behov av prioriteringar bland programrådets utvecklingsaktiviteter.</p>

Målområden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
	Arbetet med ett nytt verksamhetssystem för hela programområdet är påbörjat.	
Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet	Lokalförsörjningsplaneringen inom programområdet bedrivs långsiktigt och inkluderar kommunens befolkningsprognoser i planen för framtida byggnationer. Lokalernas geografiska placering och utformning skapar förutsättningar för trygga och säkra boenden för personer med särskilda behov.	Efterfrågan på boenden för personer med särskilda behov är i dagsläget högre än tillgången på de samma.
Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald	Genom krav på bland annat energieffektivitet vid nybyggnationer och renoveringar bidrar nämnden till en minskad klimatbelastning och minskade kostnader.	Ytterligare åtgärder för att brett implementera bland annat programmet för hållbar utveckling.
Hållbara och resurseffektiva Örebro	<p>Det ekonomiska resultatet för programområdet prognostiseras förbättras från 2020.</p> <p>Nettokostnadsavvikelsen för vård och omsorg har minskat mellan åren från 2019 till 2020 med 78 mnkr.</p> <p>Nettokostnadsavvikelsen för LSS är fortsatt positiv.</p> <p>Månatlig ekonomisk rapportering av programområdet till Programnämnden och uppföljning av driftsnämndernas ekonomiska åtaganden från programplan med budget i samband med delårsrapporter och årsberättelse.</p>	<p>Fortsatt arbete med en ekonomi i balans för vård och omsorg och individ och familjeomsorgen.</p> <p>Fortsatt arbete med lokalförsörjningsplanen med bland annat behovet av bostäder med särskild service, LSS och vård- och omsorgsboende, SoL.</p>

4. Nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål.

Programnämnd social välfärd har ansvar för att inom sitt verksamhetsområde

- säkerställa att grunduppdraget enligt nämndreglementet utförs,
- bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål i Övergripande strategier och budget (ÖSB),
- arbeta med en systematisk verksamhetsutveckling av kommunens verksamhet och
- upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Detta ska utföras i enlighet med den politiska ambitionen och de principer som ÖSB förmedlar. God ekonomisk hushållning säkerställs huvudsakligen i grunduppdraget och uppnås om nämnden utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter över betalningsansvaret på framtiden. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs också en god planering av varje nämnds resurser.

I kapitel 4 sammanfattas uppföljningen av effekterna av nämndernas arbete för att bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområden. Inom varje målområde redogör nämnden för:

- en sammanfattande analys av målområdet utifrån nämndens bidrag till utvecklingen inom Kommunfullmäktiges mål, egna nämndmål samt inriktningar. Analysen har sin utgångspunkt i medborgarperspektivet och framhåller vilka effekter medborgarna kan förvänta sig, och vilka orsaker vi ser till att vi inte når önskade resultat där så är fallet. Här beskrivs också planerad och önskad utveckling.
- prognos för indikatorer. Indikatorerna ska signalera i vilken utsträckning nämnden bidrar till målinriktad utveckling och ett säkrat grundhetsuppdrag.

Inom varje kommunfullmäktigemål eller kluster av mål ger nämnden en kort beskrivning av utvecklingen inom Kommunfullmäktiges mål och inriktningar. Nämnden har i verksamhetsplanen sorterat in respektive kommunfullmäktigemål enligt något av följande tre alternativ:

- Att nämnden beskriver vad nämnden ska uppnå genom en insats (utifrån Kommunfullmäktiges mål och inriktningar) som kommer leda till önskvärd utveckling (ett eller flera åtaganden).
- Att nämnden beskriver hur nämnden bidrar till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt.
- Att nämnden beskriver varför målet inte bedöms som relevant för nämnden.

4.1 Målområde 1 Örebro i sin fulla kraft

4.1.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 1

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I Örebro kommun ska skillnaderna i livsvillkor och förutsättningar mellan kön, socioekonomisk ställning, funktionsnedsättning och geografiska skillnader minska

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska förbättra förutsättningarna för medborgarna att påverka sin framtid och vårt demokratiska samhälle

Inom programområdet så tillämpas lag om valfrihetssystem (LoV) inom flertalet verksamheter. Idag har Programnämnden 16 utförare inom hemtjänstområdet som godkänts av Programnämnden att bedriva verksamhet i Örebro. I de nya avtalen med utförarna antar kommunen ett tydligare medborgar- och behovsorienterat perspektiv genom att införa individens behov i centrum (IBIC). För att få en mer sammanhållen omvårdnad i de nya avtalen har det också ställts krav på att omvårdsutförarna ska ansvara för att besvara trygghetslarm.

Sedan 2014 kan även medborgare med beslut om daglig verksamhet enligt LSS välja utförare och har därmed en möjlighet att påverka utförandet och inriktningen av insatsen. Programnämnden har idag fyra utförare inom daglig verksamhet.

Inom vård- och omsorgsboende finns i dagsläget tre upphandlade boenden varav avtalet med Berggården går ut den sista september 2021. I den nya upphandlingen av Berggården tecknades avtal med Humana som är ny driftentreprenör från 1 oktober 2021.

En ny gruppboende har byggts i Vintrosa som förväntas tas i drift i oktober 2021. Driften av verksamheten upphandlades och Programnämnden beslutade att tilldela den till Humana LSS Sverige AB. Tilldelningsbeslutet överklagades dock och en överprövning lämnades in. Förseningen som överprövningen innebar genererade i att upphandlingen avbröts och för att verksamheten ska kunna starta i samband med att gruppboendet står klar så kommer driften av gruppboendet nu att ske i egen regi.

Vid de upphandlingar som genomförts av Berggården och Vintrosa gruppboende har kvalitetsupphandlingar genomförts. En utveckling har nu skett av utvärderingsmodellen i upphandlingsprocessen i syfte att ta fram en modell som utvärderar högsta kvalitet på ett så korrekt, förutsägbart och transparent sätt som möjligt.

För tjänsteområden där medborgaren kan välja mellan olika utförare har Programnämnden ett uppföljningsansvar där syftet är att säkerställa att de krav som kommunen ställer på verksamheten efterlevs. Ytterligare ett syfte med uppföljningarna är att tillgodose allmänhetens insyn i verksamheterna. Under våren 2021 har 13 kvalitetsuppföljningar genomförts där rapporter publicerats på Örebro kommuns hemsida.

Under 2021 så pågår även ett uppdrag med att utreda förutsättningarna för att skapa ett träningsboende i kommunen. Syftet med utredningen är att se på för- och nackdelar med att inrätta en särskild boendeform eller insats där unga vuxna ges möjlighet till färdighetsträning för att kunna leva mer självständigt. I utredningen ingår en större

omvärldsbevakning av hur andra kommuner gör och diskussioner med berörda verksamheter i kommunen för att utreda hur en sådan boendeform i så fall skulle passa in i nuvarande behov och utbud. Utredningen beräknas vara klar under hösten.

För att få till en mer enhetlig hantering och ett arbetssätt med medborgarens bästa i fokus så pågår för närvarande ett framtagande av en gemensam riktlinje för hantering av hyresskulder inom programområdet. Utredningen beräknas vara klar under hösten.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska stärka förutsättningarna för en samverkan med civilsamhället, näringslivet och andra offentliga aktörer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kultur- och fritidslivet i Örebro kommun ska vara tillgängligt för alla

Under hösten 2021 påbörjas ett samlat arbete tillsammans med Region Örebro län för att se över regionens och länets kommuners behov av kompetensutveckling, tillgång till kompetensutvecklingsinsatser och intresse för samverkan mellan Region Örebro län och Örebro läns kommuner inom vård- och omsorgsområdet. Arbetet leds av Region Örebro län, som kommer att nyttja Örebro kommuns resurser i utredningsarbetet. Utredningen, med rekommendationer och plan för fortsatt arbete inom området, beräknas vara klar under våren 2022. I förlängningen förväntas arbetet att leda till ökad kvalitet och ökade förutsättningar att kunna attrahera, rekrytera, behålla och vidareutbilda personal inom programområdet.

Nämnden har sedan en tid tillbaka haft ett pågående forskningsprojekt tillsammans med Örebro universitet. Forskningsprojektet handlar om att utreda möjligheterna till en semi-automatisering av planering i hemvården med AI (artificiell intelligens). Projektet har nu avbrutits på grund av att det i dagsläget inte finns möjligheter, både ur ett systemperspektiv samt begränsningar i nuvarande lagstiftning, för kommunen ska kunna tillhandahålla den data som behövs för att komma vidare i projektet som planerat. Samarbetet med Örebro universitet i frågor som berör programområdet kommer dock att fortsätta.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområdet "Örebro i sin fulla kraft":

- Örebro kommuns verksamheter ska tillsammans med det civila samhället och andra aktörer hitta nya former för samverkan i arbetet för ökad gemenskap och inkludering.
- Det integrationsfrämjande arbetet i kommunen ska stärkas i enlighet med målen i programmet för hållbar utveckling.
- Utveckla samarbete och stöd till verksamheter inom Örebro kommun och kommunala bolag gällande tillgänglighetsfrågor.
- Kulturkvarteret ska etableras som Örebros nya mötesplats och ett nav för skapande, demokrati och medborgarinflytande ska utvecklas, med särskilt fokus på barn och ungdomar.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 1	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Målvärde 2021
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)	K 89 M 90 T 89	K 92 M 93 T 92	Bibehåller /ökar	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)	K 78 M 74 T 77	K 86 M 79 T 84	Bibehåller /ökar	Öka
Andel nöjda med inflytande och delaktighet, LSS, helhetsbedömning samtliga utförare (%)	K 73 M 78 T 75	K 74 M 76 T 75	Bibehåller /ökar	Öka
Kommentarer till indikatorernas prognos				
Resultaten på ovanstående indikatorer kommer från årliga nationella brukarundersökningar. Resultatet för 2021 presenteras i oktober 2021. Utfallen för 2020 gör att kommunen redan befinner sig bland den övre hälften av landets kommuner för flertalet av indikatorerna. Indikatorn avseende inflytande och delaktighet inom LSS är ett sammanslaget resultat för områdena boende och daglig verksamhet och avser andelen personer som "får bestämma om saker som är viktiga".				

4.2 Målområde 2 Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro**4.2.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 2****KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL**

Måluppfyllelsen i skolan ska öka

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Utbildning i Örebro ska bedrivas i en trygg lärandemiljö som stimulerar eleven till att utveckla sina förmågor, uppnå kunskapskraven samt nå sin fulla potential

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns näringslivsarbete ska bidra till långsiktig hållbar utveckling genom stärkt konkurrenskraft och goda förutsättningar för fler företag som skapar arbete till en växande befolkning

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kommunens arbetsmarknadsinsatser ska i högre grad leda till egen försörjning för medborgare som idag står utanför arbetsmarknaden

För att ge utförarna förutsättningar att utföra sitt uppdrag med god kvalitet erbjuder kommunen olika forum och modeller för samverkan och dialog. Kommunen introducerar och utbildar också nya utförare och medarbetare. Kommunen har även ett informationsansvar där enhetlig information ges till samtliga utförare samtidigt för att ge lika förutsättningar gällande utförandet av uppdraget.

Medicinskt ansvariga är en viktig stödfunktion inom samtliga samverkansdelar för att säkerställa kvaliteten inom uppdrag som rör hälso- och sjukvård.

Under den pågående Coronapandemin har kommunens dialogträffar med befintliga- och intresserade leverantörer inom programområdet fortsatt. Dialogträffarna har dock ställts om från fysiska möten till digitala träffar.

Nämnden har även rekviderat statliga medel för det pågående äldreomsorgslyftet med syftet att höja kompetensen inom vård och omsorg om äldre hos såväl personal som första linjens chefer. Äldreomsorgslyftet ska stärka kompetensen inom vård och omsorg genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid för att stärka kompetensen hos dem.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområdet ”Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro”:

- I Örebro ska det finnas en tydlig struktur för arbetet med tidiga insatser för individer i behov av stöd.
- Utveckla och förbättra lek- och lärandemiljöer som stödjer inlärning och trygghet.
- Förbättra möjligheten till språkutveckling för barn med rätt till teckenspråk.
- Örebro kommun ska söka samarbete med etablerade öppna förskolor och aktivt uppmuntra att flera startar i områden där sådan mötesplats saknas.
- För att bättre kunna möta behoven hos individen ska alla berörda parter (verksamheter, nämnder och bolag) samverka med varandra för individens bästa.
- Systematiskt arbeta för god dialog med det lokala och regionala näringslivet i syfte att stärka samarbetet kring hållbar tillväxt och kompetensförsörjningsfrågor.
- Verka för att tillgängliggöra anpassade kortare utbildningar inom till exempel vuxenutbildning och yrkeshögskola som svarar mot näringslivets och det offentliga behov av kompetens.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 2	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Målvärde 2021
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – fick välja utförare, andel (%)	K 76 M 76 T 76	K 79 M 77 T 78	Ökar	Öka
Kommentarer till indikatorernas prognos				
Indikatorn mäter andelen äldre som uppgett att de fick välja utförare av hemtjänst och avser att belysa programnämndens arbete med att det finns ett utbud av välfärdstjänster samt att det finns goda förutsättningar för fler företag/utförare inom området. Andelen äldre som uppgett att de fick välja utförare av hemtjänst har ökat svagt de senaste åren.				

4.3 Målområde 3 Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro

4.3.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 3

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kvaliteten inom vård och omsorg ska vara hög. För att nå dit är målet att bemanningen på vård- och omsorgsboenden ska öka och antal personal som en hemtjänsttagare möter ska minska

Programnämnden ansvarar för att besluta, underhålla och utveckla de resursfördelningsmodeller som finns inom programområdet. Under de senaste åren har utvecklingen av ekonomisk uppföljning tagit fart och utvecklingen av ersättningsmodeller ligger nu bättre i linje med individens behov utifrån ett rehabiliterande arbetssätt.

Under 2021 har nämnden även höjt ersättningen för belagda platser inom vård- och omsorgsboendena, för att på så vis möjliggöra en ökad personalbemanning i verksamheterna.

Myndighetsverksamheten inom kommunstyrelseförvaltningen arbetar systematiskt med att säkerställa och rättssäkra processer i syfte att medborgaren ska få det stöd man är i behov av, att krav som ställs på utförare ska vara tydliga, att rätt avgifter ska debiteras medborgaren och rätt ersättning betalas ut till utföraren. Systematiken innebär att ständigt arbeta med ett förbättringsarbete i form av uppföljning med målsättningen om högre kvalitet för alla medborgare.

Under 2021 har kommunens demensriktlinjer utretts och en förändring föreslagits, i syfte att kunna ge en än mer personcentrerad vård med högre kontinuitet och trygghet.

Utöver ovanstående så pågår flera utvecklingsaktiviteter i digitaliseringens tecken, med syftet att utveckla kvalitén inom vård- och omsorgsområdet. Automatiseringar av processer fortsätter att utvecklas för att effektivisera arbetsmoment inom framförallt myndighetsutövningen för att därmed kunna frigöra tid till mer kvalitativa insatser.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Samverkan mellan verksamheter och aktörer i arbetet med stöd, vård och service utgår ifrån individens behov och förutsättningar genom hela vårdkedjan

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Välfärdens alla verksamheter jobbar med främjande och rehabiliterande insatser, samt förebyggande arbete

Under året har en rad olika insatser genomförts för att uppnå målen. Implementeringen av individens behov i centrum (IBIC) har fortsatt och ett flertal utbildningsinsatser har genomförts. IBIC är ett nationellt vedertaget arbetssätt som syftar till att man tillsammans med individen formulerar nuläge och mål med fokus på de individuella behoven och det som är viktigt för individen.

Under våren genomfördes en utvärdering av kommunens införande av IBIC, där utförarna bland annat fick svara på om de fått förutsättningar att kunna jobba utifrån det nya arbetssättet. Majoriteten svarade ja men sammanställningen visade ändå på att det

finns utmaningar med införandet. I samverkan med vård- och omsorgsförvaltningen och förvaltningen för sociala insatser planeras och genomförs nu åtgärder utifrån denna utvärdering.

Samtliga handläggare inom omsorg och stöd arbetar nu utifrån IBIC, vilket innebär att man nu istället gått in i en kontinuerlig utvecklingsfas. Under hösten kommer arbete bland annat att ske med att förbättra kartläggningen av den enskildes egna resurser så att vi kan bli ännu bättre på att sätta individuella mål, trygga handläggarna i sitt arbete och att testa nya sätt att informera den enskilde.

Inom LSS/SoL-området har arbetet med IBIC börjat att implementeras under året och utbildningsarbetet pågår. Under hösten kommer fokus att ligga på att fortsätta utveckla dokumentationen inom området samt att skapa en systematisk individuppföljning för alla målgrupper för att på så vis säkra att individens pågående insatser stämmer överens med nuvarande behov.

Nuvarande verksamhetssystem stödjer dock inte ovanstående nya arbetssätt fullt ut idag och utvecklingsaktiviteter kopplade till detta pågår tillsammans med systemens leverantörer. Samtidigt påbörjas arbetet med kravställning och upphandling av ett nytt verksamhetssystem för programområdet under hösten, med målet att vara upphandlat och implementerat till början av 2024. En upphandling av denna dignitet kräver en hel del resurser, vilket gör att prioriteringar bland programområdets utvecklingsaktiviteter behöver bli ännu skarpare.

Välfärdsteknik är en viktig del i att kunna leverera en individanpassad och jämlik omsorg. Två verksamhetsutvecklare med fokus på välfärdsteknik har anställts för att stödja verksamheterna vid implementering och införande av välfärdsteknik samt för att få en fungerande förvaltning av välfärdsteknik när olika lösningar är på plats. Fokus för våren 2021 har varit att genomföra inventering och utvärdering av det vi redan har samt arbeta med upphandling av kallelselarm på boende och trygghetslarm inom hemvården. Höstens arbete kommer, förutom upphandling av trygghetslarm, även fokusera på trygghetsskapande teknik så som mobila trygghetslarm och tillsyn på distans. En långsiktig plan för användning av välfärdsteknik ska också tas fram för att möta framtida förväntade behov hos medborgarna.

Programnämndens beslutade utvecklingsarbete med ett rehabiliterande arbetssätt är i en test- och utvecklingsfas under år 2021. Coronapandemin har medfört förseningar i tidplanen och starkt påverkat takten i utvecklingsarbetet. Modellen för rehabiliterande arbetssätt är den centrala delen till vilken de övriga delarna (kompetens, organisation och medarbetare, styrsystem och uppföljning samt välfärdsteknik, verksamhetssystem och dokumentation) kopplas. Själva arbetssättet utarbetas genom användandet av tjänstedesign, främst i form av case-arbete. Det innebär att utvecklingen sker tillsammans med medarbetarna och medborgarna som behöver kommunens stöd. Vidare har reflektionsträffar med medarbetare genomförts med syfte att nå en förflyttning mot ett rehabiliterande arbetssätt samt lägga en grund för att omsätta ett rehabiliterande arbetssätt i det praktiska arbetet.

Under året testas en rad olika fördjupade samarbeten mellan olika yrkeskategorier inom programområdet. Genom närmare samarbeten med till exempel arbets- och fysioterapeuter pågår försök med att förbättra och effektivisera rehabiliteringskedjan för den enskilde medborgaren som därigenom kan klara sig på egen hand på kortare tid.

Inför hösten 2021 kommer ytterligare enheter inom hemvården och vård- och omsorgsboendena att ingå i arbetet. Syftet är att snabba på och intensifiera utvecklingsarbetet för att få ett mer omfattande och bättre underbyggt underlag inför test- och utvecklingsfasens avslutande. Under hösten kommer också rapport och förslag till plan för breddinförande att utarbetas.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov av stöd

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Hela Örebro ska upplevas tryggare och ingen människa ska begränsas i sitt liv på grund av otrygga miljöer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska vara narkotikafritt och konsumtionen av andra beroendeframkallande medel ska minska

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun har en nollvision mot hemlöshet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Alla barn har rätt till bra boendemiljöer och att inte leva i ekonomisk utsatthet

Under året har arbetet med det av programnämnden initierade Kvarbo-projektet fortsatt. Det övergripande syftet med Kvarbo är att motverka hemlöshet och uppsägningar för målgruppen och på så sätt bidra till minskat lidande för hyresgästen. Med Kvarbo ska man kunna undvika akutlösningar och istället hitta hållbara lösningar i ett mycket tidigare skede. Målet för individen är att hitta ett långsiktigt sätt för personen att klara och behålla sitt boende. Kvarbo ska leda till att färre personer behöver hamna i situationen då de förlorar sitt hyreskontrakt.

Målgruppen i Kvarbo är hyresgäster med förstahandskontrakt som enligt hyresvärden riskerar uppsägning och där hyresgästen kan behöva ha hjälp att hitta rätt ingång i kommunen för att söka hjälp och stöd. Ofta har personen inte sedan tidigare hjälp eller stöd från kommunen. Exempel på problem som dessa hyresgäster kan ha är svårigheter med städning, samlarproblematik, psykisk ohälsa, missbruk, medicinska orsaker och annan social problematik. Inte sällan är det flera problem samtidigt. En del av personerna i målgruppen har barn som bor i lägenheten på hel- eller deltid.

Arbetet med Kvarbo är idag ett implementerat arbetssätt, med utsedda personer som har uppdraget som social lots. Samarbetet i Kvarbo har medfört att medborgare har fått stöd från Örebro kommun istället för att bli vräkta.

Det fortsatta arbetet är att bibehålla det upprättade samarbetet mellan de delaktiga verksamheterna. Totalt har gruppen samverkat kring 29 ärenden sedan start, varav 17 ärenden av omsorg och stöd och 12 ärenden av individ och familjeomsorgen.

Programnämnden kommer under hösten även att få möjlighet att ha synpunkter på kommunens framtagna förslag på strategi mot hemlöshet. Berörda verksamheter inom programområdet har deltagit i framtagandet av strategin.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområdet ”Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro”:

- Bemanningen inom vård- och omsorgsboenden ska öka.
- Arbetet för att motverka och bryta människors ofrivilliga ensamhet ska stärkas. Örebro kommun ska i samarbete med andra aktörer och med hänsyn till rådande restriktioner hitta nya metoder för människor att mötas.
- Samverkan inom kommunen och med andra aktörer i det trygghetsskapande och socialt förebyggande arbetet ska stärkas i hela Örebro kommun.
- Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov av stöd.
- Identifiera och komplettera insatser och utarbeta kommundemensamma strategier för ökad psykisk hälsa hos grupper med särskilt stor utsatthet av psykisk ohälsa.
- Alla barn har rätt till bra boendemiljöer och att inte leva i ekonomisk utsatthet.
- Miljöer där barn och ungdomar vistas ska vara fria från narkotika.
- Arbetet med att minska andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll ska följas upp och utvecklas i linje med Örebro kommuns program för hållbar utveckling.
- I arbetet med att få fram fler bostäder i Örebro kommun behöver bostäder för äldre, människor i ekonomisk utsatthet och bostäder med fokus på fysisk tillgänglighet beaktas.
- Stärka arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck genom samverkan och utveckling av förebyggande och åtgärdande insatser.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 3	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Målvärde 2021
Nationella brukarenkäten; trygghet i boendet (Funktionsstödsnämnden, samliga verksamheter), andel (%)	77	78	Bibehåller /ökar	Öka
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - trygghet, andel (%)	K 88 M 91 T 89	K 88 M 89 T 89	Bibehåller /ökar	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)	K 90 M 82 T 88	K 90 M 83 T 88	Bibehåller /ökar	Öka
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel nöjda (%)	K 90 M 90 T 90	K 90 M 93 T 91	Bibehåller /ökar	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel nöjda (%)	K 82 M 80 T 81	K 87 M 78 T 84	Bibehåller /ökar	Öka
Antal genomförda individuppföljningar, Sol	2 300	2 292	Fler än föreg. år	Öka
Antal genomförda individuppföljningar, LSS	100	310	Bibehåller /ökar	Öka

Kommentarer till indikatorernas prognos

Även här används främst nationella brukarundersökningar som källa för indikatorerna. Årets resultat redovisas därför först i oktober. Utfallen för 2020 gör att kommunen redan befinner sig bland den övre hälften av landets kommuner för flertalet av indikatorerna.

Sedan 2018 har vård och omsorgsdelen inom omsorg och stöd arbetat med en systematisk individuppföljning. Införandet av ett nytt ersättningsystem medförde en ny bedömningsmatris för biståndshandläggarna och utskrivningssamordnarna. Istället för att bedöma i tid bedöms behovet i nivåer. Konsekvensen blev ett fokuserat individuppföljningsarbete av samtliga omsorg-, ledsagning- och avlösningens beslut. Totalt skulle enheten följa upp ca 1 800 ärenden under perioden 1/6 - 20 till 1/6 - 21 och utfallet bedöms ha blivit ännu högre.

LSS och socialpsykiatri saknar idag ett systematiskt arbetssätt gällande individuppföljningar. Det är därför ett fokusområde under hösten där målsättningen är att det ska vara på plats den 1 januari 2022.

4.4 Målområde 4 Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet

4.4.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 4

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns boende- och livsmiljöer ska vara hälsosamma, trygga, säkra och skapa förutsättningar för jämlika uppväxtvillkor samt möjliggöra för kommunens invånare att leva ett gott liv oavsett var man bor

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska vara en sammanhållen stad med stadsdelar som kompletterar varandra och där vi aktivt arbetar för att minska barriärer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I ett växande Örebro motsvarar bostadsbyggandet, verksamheter och samhällsfastigheter befolkningsökningen och näringslivets behov

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun upplevs som en attraktiv plats som lockar allt fler med efterfrågad kompetens

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Fortsätta utveckla och genomföra insatser för att underlätta för ett hållbart resande med klimatsmarta, utrymmessnåla och kapacitetsstarka trafikslag

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska präglas av platser som främjar skapande, rörelse, god folkhälsa och som stimulerar möten mellan människor

Programnämndens bidrag till målområdet består främst av arbete kopplat till nämndens grunduppdrag om lokalförsörjningsplanering inom programområdet. Arbetet bedrivs långsiktigt och inkluderar kommunens befolkningsprognoser i planen för framtida byggnationer. Lokalernas geografiska placering sker utifrån ett kompletterande perspektiv och lokalernas utformning skapar förutsättningar för trygga och säkra boenden för personer med särskilda behov.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområdet "Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet":

- Vidareutveckla metoder och arbetssätt för jämlika livsmiljöer i Örebro kommun.
- Skapa förutsättningar för prismässigt efterfrågade bostäder i hela kommunen.
- Skapa förutsättningar för en ändamålsenlig förmedling av olika former av hyresbostäder för att säkerställa medborgarnas möjlighet till en fungerande livssituation.
- Vidareutveckla det serviceinriktade förhållningssättet med effektiva processer gentemot näringslivet.
- Utveckla den gemensamma bilden av platsen Örebro och vad som är Örebros framgångsfaktorer.

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 4	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Målvärde 2021
Beläggningsgrad, vård och omsorgsboende, permanent respektive korttid, samlat värde för programområdet (%)	97,4	96,3	-	-
Beläggningsgrad, bostad med särskild service, LSS, samlat värde för programområdet (%)	99,9	-	-	-
Brukarbedömning boende särskild service SoL - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	76	-	Bibehåller /ökar	Öka
Brukarbedömning boendestöd SoL - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	K 85 M 89 T 86	-	Bibehåller /ökar	Öka
Brukarbedömning gruppboende LSS - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	K 80 M 77 T 79	K 76 M 80 T 77	Bibehåller /ökar	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trivs med rum/lägenhet, andel (%)	K 74 M 70 T 73	K 73 M 61 T 70	Bibehåller /ökar	Öka
Kommentarer till indikatorernas prognos				
Sett till helheten över tid så har den pågående pandemin inte påverkat beläggningsgraden inom programområdet i någon större utsträckning. Beläggningsgraden är därför på en fortsatt hög nivå.				
För indikatorerna kopplade till hur personen trivs i sitt hem befinner sig Örebro kommuns resultat bland de kommuner som ligger i mitten av skalan och utrymme för förbättring finns därför.				

4.5 Målområde 5 Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald

4.5.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 5

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta för att klimatbelastningen per person i Örebro ska vara på en nivå, som om den tillämpas globalt, inte äventyrar jordens klimat

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska fortsätta öka tillförseln av ny förnybar energi, utveckla

energieffektiviseringsåtgärder samt öka andelen förnybar energi som används, med syfte att minska såväl kostnad som klimatpåverkan

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns vattenförekomster ska uppnå god status och dricksvattenresurserna ska vara långsiktigt tryggade

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska binda samman kommunens grönstruktur samt värna om och bidra till ökning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Avfallet i Örebro kommun ska minska till mängd och farlighet samtidigt som återvinningen ska öka

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta för att ha miljömässig och organisatorisk motståndskraft för extrema väderhändelser och ett förändrat klimat

Precis som inom målområde fyra så består programnämndens bidrag till målområde fem främst av nämndens arbete med lokalförsörjningsplanering inom programområdet. Genom krav på bland annat energieffektivitet vid nybyggnationer och renoveringar bidrar nämnden till en minskad klimatbelastning och minskade kostnader.

Målen angående vatten och grönstruktur bedöms inte som relevanta för nämnden då detta inte ligger inom ramen för nämndens uppdrag.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområdet ”Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald”:

- Jämfört med år 2000 ska klimatbelastningen minska med minst 40 procent per invånare för det geografiska området Örebro kommun, samt minska med minst 80 procent per invånare för Örebro kommunkoncern.
- Arbeta med att brett implementera programmet för hållbar utveckling, klimatanpassningsplanen och avfallsplanen.
- Utveckla kommunens arbete med att uppmuntra och möjliggöra för en hållbar livsstil hos kommuninvånarna.
- Arbeta för ökad hänsyn till ekosystemtjänster inom det kommunala uppdraget.
- Fortsätta arbetet med att förbättra utsorteringen av avfall.
- Kartlägga kommunens egna fastigheters energieffektiviseringspotential.

Prognos för indikatorer

Programnämnden saknar indikatorer inom målområde 5.

4.6 Målområde 6 Hållbara och resurseffektiva Örebro

4.5.1 Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 6

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Nämnder och styrelser i kommunen ska säkerställa hög budgetföljsamhet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska ha en långsiktig och hållbar ekonomi, där varje nämnd och dess verksamheter bidrar till en god ekonomisk hushållning av kommunens resurser

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta nämndövergripande för att nå högsta möjliga resursnytta

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Vid fördelningen av de ekonomiska medlen i kommunkoncernens olika verksamheter ska jämställdhet beaktas

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Som attraktiv arbetsgivare ska Örebro kommun rekrytera, utveckla och behålla kompetenta och engagerade medarbetare för att utveckla kommunens verksamheter

Nettokostnadsavvikelsen för vård och omsorg har minskat från 2019 till 2020 med 78 mnkr vilket till största del förklaras av följande åtgärder som har påverkat kostnadsutvecklingen:

- arbetet inom Strukturförändringsprogrammet inom den kommunala hemvården med målet en ekonomi i balans till ingången av 2022
- borttagande av service utan biståndsbedömning
- ny ersättningsmodell för omvårdnad från och med november 2020 med behovsnivåer och med bonusersättning till utföraren när omvårdnadsbehovet minskar för brukaren/individerna som ersätter tidigare ersättning med konsumtionsdrivande ”utförd tid”.

Även andra om förändringar har bidragit till den förbättrade kostnadsutvecklingen, som exempelvis borttagande av larmgrupp, förändrad biståndsriktlinje för mattjänst och införande av en hyresmodell för vård- och omsorgsboende. För att kunna nå en budget i balans så behöver det arbetas långsikt med ekonomiska åtgärder inom hela programområdet. Detta då ekonomiska åtgärder tar tid att verkställa och helårseffekt är svårt att uppnå kommande år när åtgärder sätts in sent under innevarande år. En budget i balans för hela programområdet är också viktigt kommande år så att de kommande nämnderna inte får med sig budgetunderskott när de startas upp.

En viktig del i arbetet med en hållbar ekonomi på lång sikt är Rehabiliterande arbetssätt och det är där viktigt att det finns balans och samordning mellan de ekonomiska ersättningsmodellerna och andra komponenter som exempelvis biståndsbedömning, förfrågningsunderlag och taxor och avgifter.

Balansen och samordningen är viktiga för att programområdets Driftsnämnder och externa utförare, ska ha incitament för att ge maximalt värde för brukarna/individer från de resurser som tilldelats från Programnämnden.

Under andra halvåret 2021 eller första halvåret 2022 kan det finnas skäl att justera delar i ersättningsmodellen och biståndsbedömningsmodellen för omvårdnad ytterligare och när effekter av covid-19 avtar eller helt försvinner så att det bättre följer arbetet med IBIC (individen i centrum) och får avsedda effekter.

Under 2021 kommer arbetet fortsätta med att ta fram förslag till ersättningsmodell för serviceinsatser med biståndsbeslut som avses lyftas till nämnden under våren 2022, samt att se över hur systemet planeras utvecklas för taxor och avgifter inom vård och omsorg.

Införandet av ersättningsmodell för Socialpsykiatrins samtliga verksamheter inom Funktionsstödsnämnden kommer enligt plan att införas 1 oktober. Arbetet har försenats något på grund av verksamhetens komplexitet som har försvårat framtagandet av både ersättningsnivåer och rapportsystem.

Programnämnden har gjort översyn av investeringsplanens driftskostnadskonsekvenser för att minska framtida kostnadsutveckling, men det finns stora svårigheter med det eftersom kösituationen till Bostad med särskild service, LSS och särskilt boende vård och omsorg, SoL, är relativt lång.

För bostäder med särskild service, LSS, är den genomsnittliga väntetiden över 300 dagar och inflödet av individer med myndighetsbeslut har de senaste åren också varit högre än antalet verkställda beslut. Att inte verkställa besluten i tid innebär att individen inte får den insats hen har rätt till och att programnämnden kommer att få vite för varje sent verkställt beslut. För att hantera den befintliga kön behövs det byggas minst tre grupp eller servicebostäder per år.

Även kommande behov av vård och omsorgboenden baseras på konsumtion från Kostnad Per Brukare (KPB) och befolkningsprognosen visar att det finns behov att bygga ut antalet platser fram till 2026 med ca 200 platser. Befolkningsprognosen visar att åldersgruppen 85 år och äldre ökar med 1 900 individer fram till och med 2030 med den största ökningen i slutet av perioden.

Årets andra helårsprognos visar på underskott med -27,6 mnkr i jämförelse med budget och inklusive covid-19 effekter och motsvarar 0,8 procents avvikelse. Årets helårsprognos är en förbättring i jämförelse med 2020 motsvarande 22,5 mnkr, inklusive covid-19 effekt.

För Programnämndens egen verksamhet visar helårsprognosen på överskott med 48,1 mnkr, inklusive covid-19 effekter och i jämförelse med 2020 är det en förbättring med 20,8 mnkr.

Sedan 2020 har Programnämnden kontinuerlig ”Månadsrapport ekonomi” för programområdet som informationsärende. Syftet med rapporten är ge Programnämnden aktuell ekonomisk information under året och att i ett tidigt skede upptäcka ekonomiska avvikelser och är en del i arbetet med en ekonomi i balans. Månadsrapporten är ett komplement till delårsrapport 1 och 2 samt årsberättelse.

Respektive Driftsnämnd har i Programplan med budget fått ett antal ekonomiska åtaganden för att öka budgetföljsamheten. Dessa åtaganden följs upp i samband med Delårsrapporter 1 och 2 samt Årsberättelse.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområdet ”Hållbara och resurseffektiva Örebro”:

- Genomföra översyn av investeringsprogrammet för att ytterligare minska den framtida kostnadsutvecklingen
- Utöka dialogen med marknaden inför upphandling för att säkerställa en effektiv upphandlingsprocess samt för att bredda underlaget av marknadsaktörer
- Verka för mer närproducerade livsmedel via upphandling, i enlighet med klimatstrategin
- Stärka de sociala kraven i samband med upphandling i syfte att i högre grad leda till anställning eller praktik
- Implementera, förankra och följa upp kommunens nya riktlinje för personalomställning
- Örebro kommun ska arbeta nämndövergripande för att nå högsta möjliga resursnytta
- Genom metodutveckling säkra välfärdens kvalitet i tider av demografisk förändring under de kommande åren
- Utvärdera kommunens krishantering med anledning av Coronapandemin
- Utveckla principer för ekonomistyrning som skapar incitament för kostnadsmedvetenhet, förnyelse och effektivitet med kommunens medel

Prognos för indikatorer

Indikatorer inom målområde 6	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Målvärde 2021
Ekonomisk avvikelse, egen verksamhet, mnkr	-15,8	27,3	48,1	+0
Ekonomisk avvikelse, programområde, mnkr	-145,2	-50,1	-27,6	+0
Nettokostnadsavvikelse, Individ och familjeomsorg (inkl. ek. bistånd), mnkr	86	88	Minska	Minska
Nettokostnadsavvikelse, Vård och omsorg, mnkr	248	170	Minska	Minska
Nettokostnadsavvikelse, LSS, procent	-1,9	-2,8	I balans	I balans
Kommentar till indikatorerna				
Nettokostnadsavvikelsena är hämtade från ”Kolada”, statistikdatabas för kommuner och regioner. Publicering av 2021 års nettokostnad sker under 2022. Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden (statistik förväntad kostnad). Resultat över 0 indikerar högst kostnadsläge p. g. a. hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.				

5. Programnämnd social välfärds resurser

Analysunderlag – ekonomi.

Programnämnd social välfärd fördelar ekonomiska resurser genom ersättningsmodeller till både kommunala och externa utförare samt genom anslag till verksamheter som inte omfattas av ersättningsmodeller. Ersättningsmodellerna är beslutade av Programnämnd social välfärd.

Ersättningsmodell för Omvårdnad, Service och Mattjänst, Lov

Kommunal utförare i Hemvårdsnämnden och externa utförare inom Lov ersätts med en intäktsbaserad ersättning inom Omvårdnad, Service och Mattjänst. Ersättningen för Omvårdnad kan användas inom ett Rehabiliterande arbetssätt och ersätter 29 nivåer. Ersättningen är uppbyggd av sex olika ersättningsgrunder och ersättningen baserar sig på beviljad behovsnivå. För individer som beviljats insatser för kommunal hälso- och sjukvård, trygghetslarm och avlösning i hemmet utgår en månadsersättning. Den kommunala utföraren erhåller ersättnings för det yttersta ansvaret.

Kommunal utförare i Hemvårdsnämnden och externa utförare inom Lov ersätts med en intäktsbaserad ersättning för Serviceinsatser med biståndsbeslut och Mattjänst. Ersättningen baseras på antalet utförda timmar inom Service och antal levererade matlådor för Mattjänst. Ersättningen regleras i förfrågningsunderlagen och överenskommelse med kommunal utförare.

Ersättningsmodell Daglig verksamhet, Lov

Kommunal utförare i Funktionsstödsnämnden samt extern utförare inom Lov, ersätts per närvarodag, förfrågningsunderlaget hanterar gällande styrprinciper. Faktiskt närvaro följs varje månad och efter denna görs en automatiserad kontroll av ersättningen efter de regler som gäller i förfrågningsunderlaget. Faktisk närvaro styr även utbetalningen av Habiliteringsersättning till individen med Daglig verksamhet.

Ersättningsmodell Grupp och Servicebostad, LSS

Kommunal utförare i Funktionsstödsnämnden ersätts med en intäktsbaserad ersättning för belagda dygn. Ersättningen utgår från en individuell stödbehovsmätning och i de undantagsfall som stödbehovsmätning inte kan användas görs en särskild utredning om ersättning.

Köp av externa enstaka platser sker enligt upphandlade ramavtal.

Extern utförare ersätts enligt avtal.

Ersättningsmodell Socialpsykiatri

Ersättningsmodell kommer att implementeras under andra halvåret, där kommunal utförare i Funktionsstödsnämnden ersätts för insatser som utförs enligt följande:

- Individer med beslut om särskilt boende ersätts utföraren per dygn efter 8 olika stödbehovsnivåer
- Individer med beslut om boendestöd ersätts utföraren per månad efter 5 olika stödbehovsnivåer
- Individer med beslut om sysselsättning ersätts utföraren per månad med en schablonersättning som är lika hög för samtliga individer oavsett stödbehov
- Individer med beslut om omsorgsinsatser ersätts utföraren efter samma ersättning som den kommunala utföraren inom äldreomsorgen

- Individer med beslut om serviceinsatser har utförd tid räknats om till en ersättning per månad. Ingen utförd tid krävs. Här kan ersättningsnivån justeras om ersättningen för service justeras under året.

Ersättningsmodell Vård- och omsorgsboende

Kommunal utförare i Vårdboendenämnden ersätts med en intäkt för belagda dygn, permanent boende respektive korttidsboende. Ersättningen baserar sig på olika vårdtyngder för de olika inriktningarna. Vårdboendenämnden styr och fördelar sedan vidare till de boendena och enheterna.

Externa utförare ersätts enligt avtal.

Årlig justering av ersättningen och beläggningskrav

Ersättningsnivåerna fastställs årligen av Programnämnd social välfärd oftast gäller nya ersättningsnivåer från och med 1 april och beläggningskrav fastställs i samband med Programplan med Budget för aktuellt år.

Riktade statsbidrag

Programnämnden söker de möjliga riktade statsbidrag för programområdet från i huvudsak Socialstyrelsen dessa medel ska i regel återrapporteras och användas under innevarande år om inte annat anges.

	Benämning	Belopp, mnkr	Åter-rapportering	Åter-betalning	Kommande år
1	Säkerställa God vård och omsorg av äldre	54,0	X	-	Permanent
2	Motverka ensamhet bland äldre och ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom	8,2	X	X	2022 och 2023
3	Stimulansmedel för Daglig verksamhet och införandet av Habiliteringsersättning	6,4	X	X	2022 och 2023
4	Teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus	2,0	X	X	2022
5	Äldreomsorgslyftet	30,7	X	X	2022 och 2023
6	Subventioner av familjehemsplaceringar	0,9	X	X	2022 och 2023
7	"God och Nära Vård" avser 2021 och 2022	7,3	-	-	Beloppet avser både 2021 och 2022

Under hösten finns det möjliga statsbidrag inom vård- och omsorgsområdet för Programnämnden att göra intresseanmälan för, där medlen kan användas 2022 och 2023 förutom statsbidraget "Att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg" som avser 2021.

- För att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg
- Prestationsbaserade medel i syfte att minska andelen timanställda inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre

- Prestationsbaserade medel till kommuner som utökat bemanning av sjuksköterskor på särskilt boende

Uppföljning av statsbidragen kommer i Programnämndens Årsberättelse 2021.

5.1 Programnämndens resurser

Programområdet social välfärd redovisar en negativ helårsprognos på -27,6 mnkr i avvikelse mot budget, det motsvarar ca 1 procents avvikelse. Helårsprognosen är en förbättring med 22,5 mnkr från bokslutet 2020.

Det förbättrade kostnadsläget har delvis sitt ursprung i den ekonomiska genomlysningen som gjordes 2020, där områden med potential till kostnadsminskning kartlagdes. De förändringar som bidragit till förbättrat kostnadsläge är bland annat arbetet med Strukturförändringsprogrammet inom kommunal hemvård, borttagande av service 8 h utan biståndsbeslut, ny ersättningsmodell för omvårdnad, borttagande av larmgruppen och förändrade biståndsriktlinjer för mattjänst.

5.2 Effektiviseringar

"Samtliga nämnder som prognostiserar negativ budgetavvikelse för år 2021 ska vidta åtgärder för att säkra en långsiktigt hållbar ekonomi. Hänsyn ska dock tas till årets ekonomiska effekter av den pågående pandemin. Vidtagna åtgärder ska redovisas till Kommunstyrelsen i samband med delårsrapport med prognos 2."

I Övergripande Strategier med budget (ÖSB) angavs ett generellt effektiviseringskrav för Programnämnden motsvarande 30,6 mnkr. För att verkställa effektiviseringskravet har följande budget förändrats:

Budget	Nämnd	Belopp, mnkr
Infört avgift för resor till och från dagvårdsverksamhet och införande av inkomstkontroll	Programnämnd	3,8
Mattjänst, minskad volym	Programnämnd	- 3,0
Föreningsbidrag	Programnämnd	-1,0
Föreningsbidrag, ensamkommande	Programnämnd	-1,0
Bidrag till fastighetsägare för seniorbostäder	Programnämnd	-1,0
Myndighetsavdelnings, köp av administration	Programnämnd	-0,6
Minskad hyra, vård och omsorgsboende, hyresmodell	Programnämnd	-4,0
Borttagande av service utan bistånd, helårseffekt	Programnämnd	-3,0
Anslagsfinansierad verksamhet	Hemvårdsnämnd	-1,0

Anslagsfinansierad verksamhet	Funktionsstödsnämnd	-0,4
Anslagsfinansierad verksamhet	Socialnämnd	-0,5
Köp, Ersättningsmodell, Daglig verksamhet	Programnämnd	-0,2
Köp, Ersättningsmodell, Socialpsykiatri	Programnämnd	-3,0
Köp, Ersättningsmodell, Vård och omsorgsboende	Programnämnd	-2,1
Köp, Ersättningsmodell, Omvårdnad	Programnämnd	-14,0
Köp, Ersättningsmodell, Grupp och servicebostad	Programnämnd	0,9
Totalt		30,6

Programnämndens prisberäkning i ersättningsmodellerna för utförda välfärdstjänster utgör nettot av erhållna budgetkompensationer, indexuppräknings, volymförändringar, effektiviseringar och särskilda satsningar. Har justerats med följande belopp i tabellen.

Ersättningsmodell	Utförare	Belopp i mnkr
Omvårdnad	Intern/Extern	10,0
Daglig verksamhet	Intern/Extern	1,8
Vård och omsorgsboende	Intern	27,7
Bostad med särskild service	Intern	4,8
Totalt		44,3

Programnämnden hade 2021 inte någon möjlighet att budgetera för en planeringsreserv utifrån det ekonomiska läget.

5.3 Programnämndens egen verksamhet

Programnämnd social välfärds egen verksamhet visar i delårsbokslutet på överskott motsvarande 73,0 mnkr i jämförelse med budget för samma period men i delårsutfallet finns tillfälliga avvikelser. Prognos 2 visar på överskott med 48,1 mnkr i jämförelse mot budget och covid-19 effekter i form av minskad efterfrågan uppgår till 27,6 mnkr vilket innebär prognos exklusive covid-19 effekt motsvarande överskott med 20,5 mnkr.

Programnämndens egna verksamhet	Delår 2	Delår 2	Delår 2	Delår 2	Prognos 2	Helårsbudget	Avvikelse	Prognos 2	Covid-19 effekt
Belopp i tkr	Jan-Aug, Utfall	Jan-Aug, Budget	Budget-Utfall	Budget-Utfall %	Helår 2021	Budget 2021	Budget-Prognos	Budget-Utfall %	varav Strukturell
Nämnd gemensamt	723	866	143	83%	1 057	1 300	243	81%	
Bidrag och avtal	14 023	15 267	1 244	92%	19 194	22 901	3 707	84%	
Programgemensam verksamhet	-26 223	-19 122	7 101	137%	-29 337	-28 683	654	102%	
Regionen gemensamt	-1 865	-2 202	-337	85%	-3 303	-3 303	0	100%	
Verksamhetssystem	13 439	16 809	3 370	80%	23 026	25 213	2 187	91%	
Köpkraft, administration	58 210	56 921	-1 289	102%	85 382	85 382	0	100%	
Köp av verksamhet, LOV	323 521	368 328	44 807	88%	501 732	552 492	50 760	91%	26 000
Vård och omsorgsavgifter	-83 126	-84 255	-1 129	99%	-124 470	-126 382	-1 912	98%	-1 900
Köp Boende och Personlig assistans	1 176 514	1 196 011	19 497	98%	1 801 459	1 794 017	-7 442	100%	3 500
Statsbidrag	-34 150	-34 513	-363	99%	-51 700	-51 770	-70	100%	
Nettokostnad	1 441 066	1 514 110	73 044	95%	2 223 040	2 271 167	48 127	98%	27 600

Köp inom Lov	Delår 2	Delår 2	Delår 2	Delår 2	Prognos 2	Helårsbudget	Avvikelse	Prognos 2	Covid-19 effekt
Belopp i tkr	Jan-Aug, Utfall	Jan-Aug, Budget	Budget-Utfall	Budget-Utfall %	Helår 2021	Budget 2021	Budget-Prognos	Budget-Utfall %	varav Strukturell
Köp, Omsorgsinsatser	218 090	248 681	30 591	88%	329 641	373 021	43 380	88%	22 000
Köp, Serviceinsatser	31 213	32 752	1 539	95%	48 953	49 128	175	100%	
Anhörigersättning	282	333	51	85%	486	500	14	97%	
Köp, Mattjänst	5 441	6 916	1 475	79%	7 248	10 371	3 123	70%	
Köp, Daglig verksamhet	69 700	76 979	7 279	91%	111 405	115 469	4 064	96%	4 000
Habiliteringsersättning	-1 205	2 667	3 872	-45%	4 000	4 000	0	100%	
Nettokostnad	323 521	368 328	44 807	88%	501 732	552 489	50 757	91%	26 000

Köp av Verksamhet Belopp i tkr	Delår 2	Delår 2	Delår 2	Delår 2	Prognos 2	Helårsbudget	Avvikelse	Prognos 2	COVID-19 effekt
	Jan-Aug, Utfall	Jan-Aug, Budget	Budget-Utfall	Budget-Utfall %	Helår 2021	Budget 2021	Budget-Prognos	Budget-Utfall %	varav Strukturell
Köp, vård- och omsorgsboende	592 305	601 519	9 214	98%	900 418	902 279	1 861	100%	3 500
Hyror	87 364	88 649	1 285	99%	134 563	132 974	-1 589	101%	
Köp/Sälj, Bostäder med särskild service	318 650	316 538	-2 112	101%	483 944	474 807	-9 137	102%	
Köp, Socialpsykiatri	76 888	81 157	4 269	95%	121 433	121 735	302	100%	
Personlig Assistans	101 307	108 148	6 841	94%	161 100	162 222	1 122	99%	
Nettokostnad	1 176 514	1 196 011	19 497	98%	1 801 459	1 794 017	-7 442	100%	3 500

Omvårdnadsinsatser

Från och med maj 2021 finns det tio valbara utförare inom valfrihetssystemet för omsorgsinsatser, vilket är en ökning med fyra sedan starten i november 2020. Externa utförare utgör ca 25% av marknaden avseende andel av kunder med utförd insats.

Köpkraften för omvårdnad gick in med en ny resursfördelningsmodell, med start 2 nov 2020, som ger bättre förutsättningar att begränsa kostnadsutvecklingen. Den nya modellen för omvårdnad innebär ett skifte från den konsumtionsdrivande ”utförda tiden” till en ersättning grundad i det beviljade omsorgsbehovet.

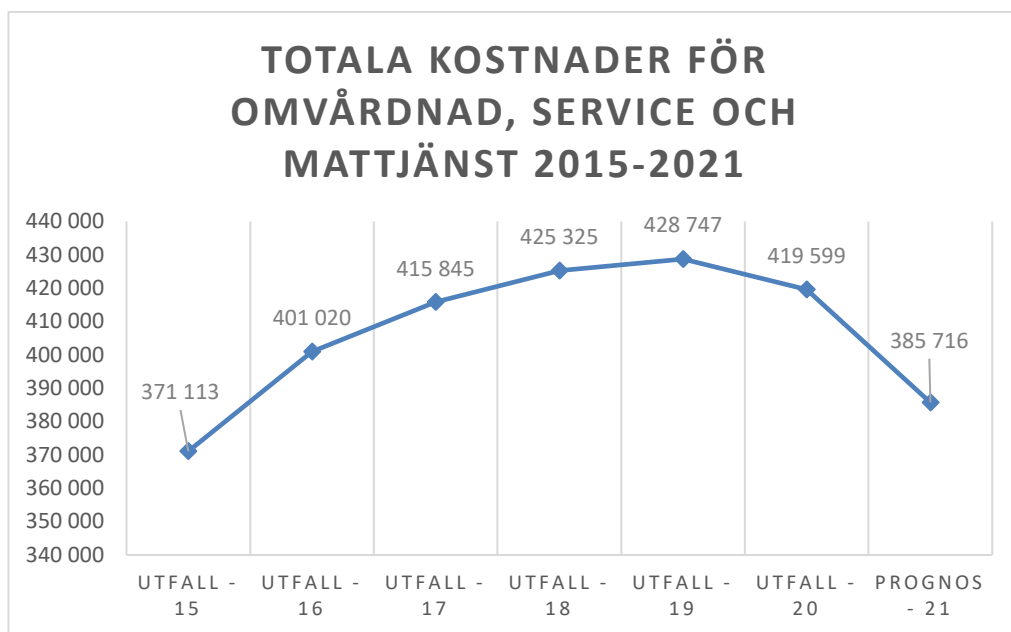
Omvårdnadsinsatser visar ett prognostiserat överskott med 43,0 mnkr, vilket är en ökning med ca 8 mnkr från första prognosen. Den positiva avvikelsen beror till största del på minskningen av antalet individer med beviljat omsorgsbeslut. Det skedde en större minskning i samband med skiftet av nya LOV-avtalet under hösten och vintern 2020/2021, där många omsorgsbeslut omprövades, vilket samtidigt sammanföll med Covid-19 pandemins utbredning. Det är därför svårbedömt om orsaken men fortfarande saknas runt 125 individer utifrån den budgeterade volymen. Återgången till tidigare volymnivåer har gått långsammare än förväntat och det är orsaken till att överskottet i prognosen skrivs upp. Effekten av volymminskningen, bedöms under helåret att sänka kostnaderna med 22–24 mnkr.

Den andra förklaringsposten beror på kontrollnivåernas effekter, där ersättningen reduceras vid en låg utförandegrad i förhållande till individens beslut och effekten bedöms till 16–18 mnkr.

Det nya LOV-avtalet med tillhörande resursfördelningsmodell möjliggör det fortsatta arbetet mot ett rehabiliterande arbetssätt, där utföraren kan premieras för att ha bidragit till en ökad självständighet eller minskat omsorgsbehov för individen. För att uppnå en större effekt av ett minskat vårdbehov och således en efterfrågeminskning, så skulle även taxe- och avgiftsmodellen behöva revideras. Sedan april 2021 finns ett riktat uppdrag för en översyn av taxe- och avgiftssystemet.

Under en femårsperiod har flertalet fattade beslut gett upphov till förändringar i de ”styrsystemen” som påverkar den konkurrensutsatta delen av social välfärds verksamheter. Det har skett genom att organisationen har verkställt förändringar i bland annat biståndsriktlinjer, förfrågningsunderlag och överenskommelser, kunnat genomföra satsningar på avtals- och individuppföljningar, samt kontrollfunktionen.

Utvecklingen kan ses i grafen nedan och visar den sammanlagda kostnadsutvecklingen för insatserna omvårdnad, service och matjänst under 2015 till och med prognosen för 2021. Sammantaget har förändringarna inneburit att kostnadsutvecklingen över tid kunnat bromsas med nästan 43 mnkr från högsta nivån hittills som uppnåddes under 2018.

Serviceinsatser

Helårsprognosen för serviceinsatser, visar på en budget i balans, vilket är en förbättring med 1,5 mnkr från delår 1, då utförda timmar varit något lägre under sommaren. Helårseffekten 2021 för borttagande av service utan bistånd motsvarar ca 13,0 mnkr, och innebär en minskad kostnad för köpkraften.

Det framgår ingen ökning över antalet individer med utförd serviceinsats, utan underskottet härleds istället till en ökad utförandegrad per individ. Det är svårt att uttyda eventuella kvardröjande effekter av Covid-19 för serviceinsatser.

Mattjänst

Mattjänst visar på ett prognostiserat överskott med 3,1 mnkr, då efterfrågan fortsätter att minska kopplat till de tidigare förändrade biståndsriktlinjerna. Överskottet förklaras med att minskningen av individer med beslut om mattjänstinsats har skett i snabbare takt än tidigare beräknats. Framledes förväntas dock att minskningen planar ut och på sikt stabiliserar sig vid det verkliga antalet med beslut enligt riktlinjerna.

Daglig verksamhet

Helårsprognosen för daglig verksamhet visar på ett överskott med 4 mnkr. Det är en försämring mot delår 1 med ca 2 mnkr. Överskottet förklaras med en minskad närvaro beroende på Covid-19 också ger minskade kostnader för köpkraften. Deltagandet i daglig verksamhet har sedan maj månad återgått till i stort sett förväntade nivåer.

Sett ur ett flerårsperspektiv så har kostnaderna för daglig verksamhet beräknats ha ökat med närmare 29,0 mnkr sedan 2015, vilket förklaras av framförallt fler personer med beviljad insats. Sedan 2015 har ökningen av personer med planerad närvaro ökat med cirka 125 personer, vilket ger en genomsnittlig ökning på mellan 20–25 deltagare årligen.

Köp av boende, personlig assistans och socialpsykiatri

Köp av verksamhet innehåller köpkraften för Programnämndens samtliga vård- och omsorgsboenden, även de som drivs av externa utförare. Köp av verksamhet innehåller även köpkraft av bostäder med särskild service, personlig assistans, socialpsykiatri samt hyror. Totalt uppgår köpkraften för dessa verksamheter till ca 1,8 mdr kronor. I andra

prognosen för 2021 visar verksamheterna ett samlat underskott på motsvarande ca 7 mnkr. Det är en försämring i jämförelse med första prognosen med ca 6 mnkr. Den största förändringen återfinns inom vård- och omsorgsboende som har markant ökat sin beläggning.

Vård- och omsorgsboende

Köpkraften för vård- och omsorgsboende indikerar på ett överskott med ca 2 mnkr, vilket är 12 mnkr lägre än delår 1. Det beror på att det första tertialets relativt låga beläggning istället har ersatts med en hög beläggningsgrad, högre än i det budgeterade kravet.

Utfallet för beläggningsgraden har under januari-april varit lägre än budgeterat krav, i genomsnitt 95 procent under för samtliga utförare och för både permanent och korttidsplats. Från maj och därefter har dock beläggningen varit osedvanligt hög, i genomsnitt 99,6 procent. Pandemin kommer att under 2021 ha påverkat både positivt och negativt på beläggningen, men bidrar sammantaget till det prognostiserade överskottet i köpkraften. Utvecklingen omsättningen på vård- och omsorgsplatser och av kösituationen har växlat under pandemin, från en hög omsättning och liten efterfrågan, till en situation med låg omsättning och hög efterfrågan av platser, i synnerhet för korttidsplatser.

Som ett resultat av den stora efterfrågan på korttidsplatser finns i delårsprognosen en uppskattad kostnad om 2,5 mnkr för medicinskt färdigbehandlade från USÖ.

Hyror

Hyror, inklusive el och tomma lägenheter, inom vård- och omsorgsboenden, grupp- och servicebostäder inom LSS och socialpsykiatri prognostiseras till ett underskott som uppgår till ca 1,6 mnkr. Den minskade beläggningen på vård- och omsorgsboendena under våren, samt minskade platser i samband med arbetet med förstärkt brandskydd ger större kostnader för tomma bostäder, för helåret förväntas denna post utgöra närmare 3,7 mnkr.

Arbete med att säkerställa kvaliteten i de lokalhyresdebiteringar som kommer till Programnämnden från Lokalförsörjningsenheten har skett under hösten och vintern 2020/2021. Arbetet har lett till att ca 800 tkr i feldebiterade tomhyror kunde krävas åter från Lokalförsörjningsenheten. Arbetet kommer att fortgå löpande, men kostnads-effekterna har minskat, då arbetssätten och kontrollen succesivt förbättras. Hittills i år motsvarar den effekten ca 170 tkr.

Bostäder med särskild service

Bostad med särskild service innefattar insatser för målgrupperna vuxen och barn/ungdom inom LSS och Socialpsykiatri, avseende insatserna bostad med särskild service, särskilt boende, korttidsboende, korttidstillsyn och korttidsvistelse. Det innefattar både den interna köpkraften och resursfördelningsmodellen för BMSS, samt externa köp och sälj av platser.

Helårsprognosen för köp av bostäder med särskild service beräknas till ett underskott på sammanlagt 9,3 mnkr. Orsaken till underskottet beror till största del på att köpta externa platser av bostad med särskild service ökar, totalt 14 platser fler. Fler beslut än tidigare beräknat har kunnat verkställas, främst genom de köp av platser som ramavtalen gett upphov till.

Antalet platser inom den kommunala driften och grupp- och servicebostäder har också utökats för att möta behovet hos målgruppen. För servicebostäder beräknas åtta nya

platser ha tillkommit under året, dock är det först under 2022 som det innebär en helårseffekt. Gruppboendena i Vintrosa och Gällersta Gryt öppnar under oktober och november 2021 och ger en utökning med 12 nya platser.

Personlig assistans

Prognosen för Personlig assistans visar i prognosen på ett överskott med 1,1 mnkr. Kostnaderna för de 20 första timmarna (beslut från Försäkringskassan) har planat ut, samtidigt som vi ser större ökning för den av kommunen beslutade assistansen, främst gäller ökningen de privata utförarna. Covid-19 effekter kan ses för minskade sjuklönekostnader och underskott för personlig assistans tillfällig utökning, dock tar dessa avvikelser i stort sett ut varandra.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatrins resursfördelningsmodell träder i kraft 1 oktober 2021 och budgeten fördelas därför fram till dess enligt en fast budgettilldelning per månad.

Effekter av covid-19 för programnämndens egen verksamhet

De ekonomiska nettoeffekterna av Covid-19 bedöms uppgå i helårsprognosen 27,6 mnkr i form av minskade köp av välfärdstjänster för omvårdnad, daglig verksamhet och vård- och omsorgsboende, och samtidigt något lägre intäkter för vård- och omsorgsavgifter.

5.4 Driftnämndernas ekonomiska resultat

I nedanstående tabell redovisas förbrukningen för perioden januari till augusti per nämnd inom programområdet. I tabellen redovisas också prognos 2 samt avvikelse mot budget.

Programområde, Social välfärd	Delår 2	Delår 2	Delår 2	Delår 2	Prognos 2	Prognos 2	Prognos 2	Prognos 2
Belopp i tkr	Jan-Aug, Utfall	Jan-April, Budget	Budget-Utfall	Budget-Utfall %	Helår 2021	Budget 2021	Budget-Prognos	Budget-Utfall %
Programnämnd	1 441 066	1 514 110	73 044	95%	2 223 040	2 271 167	48 127	98%
Funktionsstödsnämnd	89 350	83 737	-5 613	107%	144 703	130 093	-14 610	111%
Socialnämnd	393 735	380 765	-12 970	103%	597 436	582 235	-15 201	103%
Hemvårdsnämnd	216 844	196 071	-20 773	111%	344 955	304 093	-40 862	113%
Vårdboendenämnd	22 624	17 689	-4 935	128%	35 226	31 415	-3 811	112%
Överförmyndarnämnd	13 517	12 232	-1 285	111%	18 916	17 658	-1 258	107%
Programområde Social välfärd	2 177 136	2 204 604	27 468	99%	3 364 276	3 336 661	-27 615	101%
Varav Intraprenader							-4 700	
Totalt exkl. Intraprenader							-32 315	
Ingående ackumulerat resultat Intraprenader							23 000	
Ianspråktagande ack resultat 2021							-200	
Nya underskott							-800	
Nya överskott							5 700	
Utgående ackumulerat resultat Intraprenader 2021							27 700	
Avvikelse inklusive ianspråktagande av ack resultat								
Årets avvikelse exkl. Intraprenader							-32 315	
Årets avvikelse Intraprenader (nya över/underskott 2021)							4 700	
Justerad avvikelse Inkl. Intraprenadernas över och underskott 2021							-27 615	

Nedan följer en redovisning av nämndernas prognos 2

Funktionsstödsnämnd

Funktionsstödsnämnden redovisar en negativ prognos för helåret motsvarande -14,6 mnkr. Nämnden arbetar med att nå en ekonomi i balans men har under flera år ålagt större effektiviserings-uppdrag och vissa verksamheter flaggar för att de ser stora svårigheter att nå dessa utan att riskera att kvalitén på verksamheten blir bristfällig. Det prognostiserade underskottet utgörs framförallt av fyra verksamheter; personlig assistans som har en kvarvarande obalans sedan tidigare år; grupp och servicebostad som under flera år haft stora effektiviseringsuppdrag och nu signalerar svårigheter i ytterligare

åtgärder samt daglig verksamhet som haft lågt deltagande till följd av covid-19 och därmed fått lägre intäkter. Sedan sommaren har LSS-fritid verkställt flera ärenden, vilket även påverkat deras kostnadsbild och de prognosticerar därför ett underskott för helåret.

Nämnden har fått ett flertal effektiviseringsuppdrag under året, varav majoriteten är riktade mot de intäktsfinansierade verksamheterna. Utöver dessa effektiviseringskrav så går flera verksamheter in i året med kvarvarande ej hanterade uppdrag från föregående år.

Socialnämnd

Socialnämnden redovisar en negativ prognos för helåret motsvarande – 15,2 mnkr som till största delen beror på kostnaderna för externa köp. Antalet aktualiseringar fortsätter att öka och är högre än för perioden januari-augusti 2020. Antalet inledda utredningar, både med och utan ensamkommande barn och unga (EKB) har däremot minskat jämfört med samma period 2020 medan antalet individer som utretts har ökat. Om det totala ökande antalet individer som utreds beror på coronapandemin eller är en naturlig ökning utifrån befolkningens mängd går inte att säga. Det totala antalet som haft insats under året sjunker. Minskningen beror på att fler EKB avslutar sina insatser och färre nya tillkommer. När EKB-insatserna exkluderas ökar däremot antalet individer i insats. Andelen insatser i institutionsvård har ökat med 1 procent jämfört med samma period 2020, vilket beräknas till en kostnadsökning på cirka 5 mnkr för perioden.

Hemvårdsnämnd

Hemvårdsnämnden redovisar en negativ prognos för helåret motsvarande -40,9 mnkr men exklusive covid-19 effekt är prognosen på helåret en negativ avvikelse motsvarande -50,7 mnkr. Den negativa prognosen exkl. covid-19 effekt kan jämföras med 2020 års utfall exkl. covid-19 effekt som uppgick till -72,5 mnkr. Det innebär att Hemvårdsnämndens negativa underskott prognostiseras exkl. covid-19 effekter att minska med 21,8 mnkr.

Årets prognostiserade underskottet härrör från hemvårdsverksamheten sam HSE Funktionsstöd och i syfte att nå en god ekonomisk hushållning har flertalet aktiviteter pågått inom ramen för Strukturförändringsprogrammet.

Den pågående pandemin har haft stor påverkan på förvaltningens möjligheter att arbeta med effektiviseringar, men arbete pågår både inom ramen för Strukturförändringsarbetet och på enhetsnivå i syfte att effektivisera verksamheten och nå budget i balans respektive anpassa kostnaderna till tilldelad ersättningsnivå. Därutöver har hemvårdsverksamheten stora utmaningar i kompetensförsörjningen, både vad gäller omvårdnadspersonal, sjuksköterskor och enhetschefer vilket påverkar effektiviseringsarbetet negativt.

Arbetet som pågår inom ramen för Strukturförändringsprogrammet har gett positiva effekter och under 2020 uppgick positiv effekt till 21,7 mnkr. Prognosen för 2021 är en positiv effekt exklusive covid-19, ny ersättningsmodell och inköp TES-mobiler på 17,9 mnkr vilket innebär att nämndens mål på 30,0 mnkr inte beräknas uppnå under 2021. Om effekten av ny ersättningsmodell räknas in uppgår dock den positiva effekten till 31,4 mnkr. Slutmålet är en hemvårdsverksamhet som ska bedrivas med ekonomi i balans från och med 2022. Orsakerna till att effekterna av Strukturförändringsprogrammet prognostiseras lägre än i delår 1 är i huvudsak påverkan av covid-19 och utmaningar i att behålla och rekrytera personal. Hittills under 2021 har verksamheten bland annat fokuserat på bemanningsekonomi, schemaläggning och planering. Arbetet med heltid

som norm pågår på förvaltningsövergripande nivå och kommer att vara en viktig del i det fortsatta arbetet.

Vårdboendenämnd

Vårdboendenämnden redovisar en negativ prognos för helåret motsvarande – 3,8 mnkr men exklusive covid-19 effekt är prognosen på helåret en positiv avvikelse motsvarande 6,4 mnkr.

Beläggningen på särskilda boenden uppgår till och med augusti till totalt 97 procent för permanent och korttidsplatser. Beläggningen har för de flesta enheter inte i någon större utsträckning påverkats av covid-19 men för några få enheter har påverkan varit stor och för Tullhuset som under en tid haft två covid-19 avdelningar har beläggningen tidvis varit låg på dessa platser.

Den ekonomiska effekten av covid-19 är - 10,2 mnkr, verksamheten har haft högre personalkostnader för korttidsjukfrånvaro och kohortvård. Även screening av hyresgäster och medarbetare samt vaccination av hyresgäster har krävt extra personalresurser. Totalt har ca 3 200 doser vaccin hanterats av sjuksköterskor inom nämnden. Kostnaderna för skyddsutrustning och basal hygienutrustning har varit fortsatt höga både kopplat till högre volym och högre priser. Övriga kostnader avser till största delen inköp av hyrsjuksköterska där merparten avser korttidsvården på Tullhuset. Den strukturella påverkan avser minskad beläggning under de två första tertialen kopplat till covid-19.

Effektivisering – samtliga enhetschefer har i uppdrag att arbeta med att justera kostnaderna efter tilldelad ersättning. Ersättningen från Programnämnden möjliggör inför 2021 en höjning med 0,02 årsarbetare omvårdnadspersonal dag/kväll per plats samt en viss höjning av schablonbeloppen för övriga kostnader vilket gett ett bra utgångsläge för budget i balans. Men med anledning av covid-19 har arbetet med effektivisering inte varit högsta prioritet, men många enheter har genomfört åtgärder kopplat till inköp och hantering av sårvårdsmaterial, inkontinensmaterial och livsmedel och de flesta enheter prognostiserar en budget i balans exklusive covid-19 effekter.

Överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämnden redovisar en negativ prognos för helåret motsvarande - 1,2 mnkr som till största delen beror på ökade nettokostnader för ställföreträdare samt överanställning och overtidskostnader på kansliet. Det råder dock en viss osäkerhet kring hur den nya förvaltarenheten kommer att påverka Överförmyndarnämnden ekonomiskt.

Det är i huvudsak två anledningar till att nämnden förväntas att gå med underskott mot budget. Dels är det kostnaderna för ställföreträdarnas arvode. En bedömning är att det i år är flera krävande ärenden än tidigare där ett högre arvode utbetalas. Detta är något som inte går att veta i förväg men om detta är en bestående trend behöver budgetramen framöver öka för att täcka dessa kostnader. Det handlar även om att vara attraktiv i jämförelse med andra kommuner och då främst närliggande kommuner för att inte tappa i konkurrenskraft. Den andra anledningen till det prognostiserade underskottet är personalkostnader på kansliet där en förstärkning skett med 1,0 visstidsanställning under 6 månader under granskningsperioden av årsräkningar. Denna kostnad samt overtidskostnader på kansliet ryms inte i budget men har bedömts vara nödvändiga för att hinna med granskningarna i rimlig tid.

Intraprenadernas resultat

Tabellen nedan visar intraprenadernas prognostiserade resultat 2021 inom vård- och omsorg och socialpsykiatri.

Intraprenader Belopp i mnkr	Prognos 2-2021	Budget 2021	Avvikelse Budget-Prongos	Ingående ack resultat	lanspråktagande av eget kapital	Nya underskott	Nya överskott	Prognos överfört ack resultat
Socialpsykiatri	120,7	119,8	-0,9	8,4	0	0,9	0,0	7,6
Demenscentrum	38,6	38,8	0,2	0,8	0,0	0,0	0,2	1,7
Dagverksamhet demens	11,4	13,2	1,8	0,6	0,0	0,0	1,8	0,9
Löwenhjelmiska	33,4	33,4	0,0	2,4	0,0	0,0	0,0	2,3
Backgården	24,3	24,1	-0,2	1,6	0,0	0,2	0,0	1,5
Ängen	35,9	36,2	0,3	0,9	0,0	0,0	0,3	2,1
Skebäcksgården	38,1	40,7	2,6	2,1	0,0	0,0	2,6	2,8
Klosterbacken	39,5	40,4	0,9	1,3	0,0	0,0	0,9	2,8
Lindhultsgården	16,1	16,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Nettokostnad	358,0	362,7	4,7	19,2	0,0	1,1	5,8	22,8

Effekter av coronapandemin

Covid-19 har fortsatt påverkat programrådets ekonomi, framförallt första kvartalet under året. De ekonomiska effekterna är fortsatt svåra att bedöma och prognostisera vilket bidrar till en osäkerhet i prognosen. Regeringen har beslutat att fortsätta ersätta arbetsgivare för den del av sjuklönekostnader som överstiger det normala till och med 30 september 2021. Inköpspriserna för basalhygienutrustning och skyddsutrustning är fortsatt höga och regeringen aviserar inte något ytterligare statsbidrag för merkostnad – personlig skyddsutrustning.

Effekter av covid-19, belopp i miljoner kronor	Prognos 2 helårseffekt	*) varav strukturell påverkan	**) varav övrigt
Programnämnd	27,6	27,6	0
Funktionsstödsnämnd	-3,6	-5,2	1,6
Socialnämnd	0,6	0	0,6
Hemvårdsnämnd	9,9	10,7	-0,8
Vårdboendenämnd	-10,2	-2,2	-8,0

*) Effekter på ekonomin av strukturell karaktär (tex volymförändringar – ökning eller minskning av volymer), och eller förändrad verksamhet

**) merkostnad över normal nivå gällande personalkostnader, skyddsutrustning, övriga merkostnader samt statsbidrag sjuklöner över normal nivå.

5.4 Investeringar

Investeringar – inventarier

Nämnd Belopp i tkr	Prognos 2 2021	Budget 2021	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Programnämnd	500	500	100%	0
Social nämnd	0	800	0%	800
Hemvårdsnämnd	3 407	3 430	99%	23
Vårdboendenämnd	2 498	2 600	96%	102
Funktionsstödsnämnd	600	600	100%	0
Överförmyndarnämnd	0	70	0%	70
Nettokostnad	7 005	8 000	88%	995

Budgeten för inventarier avser utbyte av befintliga inventarier under året i verksamheten.

Myndighetskrav Belopp i tkr	Prognos 2 2021	Budget 2021	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Programnämnd	1 500	3 000	50%	1 500
Nettokostnad	1 500	3 000	50%	1 500

Inköp av lösa inventarier för att upprätthålla myndighetskrav i verksamhetens lokaler inom programområdet.

Nya vård- och omsorgsboende och grupp- och servicebostäder Belopp i tkr	Prognos 2 2021	Budget 2021	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Vårdboenden	11 900	11 900	100%	0
Grupp- och servicebostäder	900	900	100%	0
Nettokostnad	12 800	12 800	100%	0

Utrustning, inköp av lösa inventarier och kallelselarm till nytt vård- och omsorgsboende Kornellen och fyra nya grupp- och servicebostäder sker under hösten.

6. Fem år i sammandrag

Programnämnden social välfärd har sammanställt de väsentliga nyckeltalen i verksamheten inom programområdet för att ge en bredare bild av uppföljningen. Det som påverkar volymen på efterfrågan av välfärdstjänster är bl. a befolkningsutvecklingen, åldersstrukturen i kommunen, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Socialtjänstlagen (SoL).

Fem år i sammandrag	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021
Befolkning					
Örebro Kommun, totalt	150 192	153 317	155 696	156 381	156 888
Kvinnor	75 864	77 445	79 126	78 785	79 040
Män	74 427	76 241	77 992	77 596	77 848
Antal 65 – 79 år	20 316	20 712	20 991	21 248	21 467
Antal 80 - 84 år	3 090	3 178	3 363	3 648	3 889
Antal 85 - år	3 624	3 553	3 503	3 507	3 491
LSS					
Antal unika personer, stöd till personer med funktionsnedsättning enligt LSS	1 294	1 312	1 369	1 380	Ökar
Andel kvinnor	43	43	44	42	-
Andel män	57	57	56	58	-
Antal Gruppboendestplatser					
Antal Serviceboendestplatser					
Beläggningsgrad, Bostad med Särskild service	97,7	98,6	99,9	-	>99
Icke verkställda beslut, Bostad med Särskild Service	18	26	38	50	Ökar
Andel kvinnor	50	35	37	-	-
Andel män	50	65	63	-	-
Vård och omsorg					
Antal unika personer med utförd omvårdnad	1 969	1 988	2 050	2 051	Ökar
Antal personer med omfattande omvårdnad, ”Ytterfall”	106	103	122	-	Ökar
Antal permanenta platser, Särskilt boende	1 142	1 170	1 211	1 334	1 355
Antal korttidsplatser	118	118	133	142	133
Beläggningsgrad, Särskilt boende, totalt	98,1	98,1	97,4	96,3	Ökar
Icke verkställda beslut, Särskild boende	45	22	52	22	Ökar
Andel kvinnor	67	73	71	-	-
Andel män	33	27	29	-	-
Individ och familjeomsorg, exkl. f - stöd					
Personer med insats	2 123	2 271	2 289	-	Ökar
Inledda utredningar	3 236	3 753	3 853	-	Ökar
Överförmyndare					
Antal ställföreträdarskap	2 235	2 175	2 224	2 295	Ökar

8. DN:s återrapportering av åtaganden från Programplan med budget 2021

För att öka budgetföljsamheten inom programområdet riktade Programnämnden i Programplan med budget 2021 ett antal åtaganden till Driftsnämnderna som följs upp i Delårsrapport 1 och 2 och Årsberättelse. Det fortsatta arbetet med budget i balans utgår från exklusive covid-19 effekter inom programområdet.

Funktionsstödsnämndens åtaganden

- Verkställa effektiviseringskravet från Programnämnden för den anslagsfinansierade verksamheten
- Anpassa den intäktsfinansierade verksamheten till aktuell ersättningsnivå från Programnämnden
- Funktionsstödsnämnden ska i ordinarie uppföljning under året redovisa vidtagna, planerade och genomförda åtgärder för en ekonomi i balans

LSS-verksamheten har en negativ nettokostnadsavvikelse vilket innebär att verksamheten kostar mindre än den förväntade kostnaden utifrån Örebro kommuns förutsättningar (utifrån exempelvis socioekonomiskt, demografi och geografiska parametrar).

Funktionsstödsnämnden arbetar integrerat med förbättringsarbeten och målet att nå en ekonomi i balans genom hela verksamheten och har ambitionen att beslut ska tas på lägsta ändamålsenliga nivå i linje med tillitsbaserad ledning och styrning. Detta innebär att det ofta tas beslut av exempelvis enhetschefer i linje med att närma sig en ekonomi i balans utan att dessa specifikt rapporteras tillbaka inom organisationen. Detta innebär att en sammanställning av åtgärder för att nå en ekonomi i balans behöver vara relativt övergripande och vissa effekter är uppskattningar av trolig effekt under året.

Verksamhet	Åtgärd	2021, mnkr
Socialpsykiatri	Bemanningsekonomi samt reducering av tjänster*	2,7
Socialpsykiatri	Nyttjande av ackumulerat överskott	
Personlig assistans	Analys av påverkansbara faktorer**	0
Personlig assistans	Genomlysning av nyttjande av personalresurser samt identifiering av möjliga effektiviseringsåtgärder**	0
Personlig assistans	Säkerställa intäktprocessen**	0,2
Daglig verksamhet	Bemanningsekonomi samt reducering av tjänster*	0,5***
Bostäder med särskild service	Bemanningsekonomi*	2
Bostäder med särskild service	Utökning av antalet platser****	1
LSS-fritid	En kvalitativ beskrivning återfinns i texten nedan	
Boda - daglig verksamhet i bostad	Har en budget i balans vid årets ingång	
Barn- och ungdomsverksamheten	Har en budget i balans vid årets ingång	
Totalt		5,9

*Bemanningsekonomi är ett samlingsbegrepp för en hållbar och ekonomiskt effektiv bemanning av verksamheten. Bemanningsekonomi väver samman ekonomi, personal och arbetsmiljöfrågor till en helhet där alla delar behöver samspela för att ge en långsiktigt positiv utveckling i verksamheten. Detta innefattar exempelvis arbete med och anpassningar av schemaläggning, heltidsanställningar och övertid. Funktionsstödsnämnden och Förvaltningen för sociala insatser arbetar med tillitsbaserad ledning och styrning där beslut ska tas på lägsta ändamålsenliga nivå, detta bedöms medföra en effektiv och hållbar verksamhet, men är en försvårande faktor i arbetet med att aggregerat samla upp och redovisa vilken åtgärd som medfört vilken ekonomisk effekt.

**Personlig assistans arbetar löpande med sin ekonomi men har i dagsläget inte identifierat möjliga åtgärder för att sänka sina kostnader. Verksamheten får ersättning för utförda insatser inom ramen för beviljade insatser, detta innebär förenklat att utför verksamheten färre timmar minskar intäkten likväl som kostnaden. År 2020 var 95 % av verksamhetens kostnader personalkostnader, av externa kostnader uppgick personalkostnaderna till 99 %.

***Daglig verksamhet har under året haft så stor påverkan av coronapandemin samt omsättning på personal att det inte är möjligt att mäta effekten för året då den förväntade effekten påverkas av andra faktorer.

****Utökning av antalet platser inom grupp- och servicebostad utgår från att minska antalet gruppboende som endast har fyra servicemottagare (när detta inte är beslutat utifrån servicemottagarnas behov), detta för att möjliggöra en ekonomiskt effektiv och hållbar bemanning inom verksamheten. Beräkningen bygger på att fyra bostäder kan utökas med helårseffekt under året, flera bostäder har redan utökats och därmed inkluderats i denna sammanställning.

Nedan följer en kort beskrivning av hanteringen inom respektive insats:

Personlig assistans arbetar fortlöpande med att identifiera möjliga åtgärder för att närma sig en ekonomi i balans, men har svårt att hitta tillgängliga åtgärder. Verksamheterna arbetar med ärendeanalyser för att identifiera vilka faktorer som är påverkansbara för verksamhetens kostnader. Verksamheten har sett en positiv utveckling till följd av detta arbete och har stärkt sina ekonomiska strukturer även om direkta kostnadsminskningar ännu ej varit möjliga. Funktionsstödsnämnden och verksamheten inväntar uppstart av det uppdragsdirektiv som är framtaget avseende översyn av interna utförarens ekonomiska förutsättningar inom personlig assistans.

Grupp- och servicebostad arbetar fortlöpande med åtgärder för att åter närma sig en ekonomi i balans. Främst avser detta olika insatser inom ramen för bemanningsekonomi, vilket innebär att ha en långsiktigt hållbar personal som ger såväl kvalitativa som ekonomiskt positiva effekter. Verksamheten har identifierat potential att arbeta mer effektivt med bokningsbartid (anställd kapacitet till följd av heltid som norm) vilket skulle ytterligare kunna minska kostnaden för timvikarier: Arbetet följs numera månadsvis av verksamheten. Det har även tagits fram ett utvecklat systemstöd för att underlätta denna uppföljning.

Det är en stor utmaning att få en ekonomi i balans på gruppbestäder med fyra platser¹. Verksamheten arbetar därför tillsammans med lokalförsörjningsavdelningen, programnämnden och myndighetsverksamheten för att utöka antalet platser på befintliga grupp och servicebostäder.

Grupp- och servicebostad har gjort stora effektiviseringar de senaste åren, vilket behöver beaktas när man bedömer kvarvarande möjliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Tabellen nedan visar effektiviseringsuppdragen för verksamheten sedan år 2017 när verksamheten fick sitt första större riktade effektiviseringsuppdrag.

År	Effektiviseringsuppdrag, mnkr
2017	4
2018	8
2019	8
2020	12,8 ²
2021	7,1
Summa	39,9

Dessa åtgärder har grupp- och servicebostad genomfört sedan tidigare inom ramen för arbetat att hålla en ekonomi i balans:

- Minskad bemanning

¹ Avser inte de gruppbestäder som har fyra platser till följd av servicemottagarnas behov.

² Beloppet för 2020 innehåller även effektiviseringsuppdraget för inköp, kostnaden för införandet av cirkulationstvätt av arbetskläder vilket var en följd av lagkrav samt ej kompenserade nivå-sänkningar inom resursfördelningsmodellen.

- Minskat antal chefer
- Minskad tid för överrapportering, APT och möten
- Minskade resurser för kompetensutveckling
- Minskade resurser för julklapp och uppmuntran
- Arbetat mycket med bemanningsekonomi
- Alternativa arbetssätt och samordning mellan verksamheter

Boda är daglig verksamhet som utförs i grupp- och servicebostad. Detta innebär att denna verksamhet utförs i grupp- och servicebostads lokaler och av dess personalgrupp. Verksamheten har sedan flera år en ekonomi i balans och arbetet har fokuserat på att verksamheten ska bära sina egna kostnader därför har en systematik för att säkerställa en korrekt kostnadsfördelning mellan grupp- och servicebostad och Boda byggts upp.

LSS-fritid är en verksamhet inom Funktionsstödsnämnden som har i uppdrag att rekrytera, matcha och betala ut ersättning till uppdragstagare för uppdrag inom kontaktperson, kontaktfamilj, ledsagare och avlösare. Funktionsstödsnämnden valde inför år 2021 att inte tilldela verksamheten något effektiviseringskrav utan verksamheten fick istället en budgetförstärkning om 1,7 mnkr med medel som tidigare lyfts till förvaltningens budgetreserv. Det är myndighetsverksamheten som beslutar om rätten till insats samt dess omfattning, vilket innebär att verksamheten har svårt att påverka kostnaden för arvoden och ersättning till uppdragstagarna.

Under sommaren har en volymökning skett vilket medfört att antalet verkställda ärenden ökat vilket påverkat kostnaden för verksamheten och ett underskott uppstått. Det finns även ärenden där matchning med uppdragstagare ännu inte hunnit ske. Detta gör att bedömningen är att kostnaderna kommer att öka ytterligare under hösten och prognosen är i nuläget ett underskott vid årets slut. Det krävs fortsatt arbete och analys av förändringarna under hösten för att synliggöra en mer permanent volymökning alternativt kunna härleda att en del av förändringen anses tillfällig med koppling till behov utifrån coronapandemin. Då verksamhetens grunduppdrag är att rekrytera och matcha uppdragstagare med de servicemottagare som fått beslut om insats, samt betala ut ersättning till uppdragstagarna finns i nuläget inga åtgärder för att minska kostnaden.

Då ersättningen till uppdragstagare inom LSS-fritid i stor utsträckning samvarierar med volymen föreslår Funktionsstödsnämnden att denna verksamhet är mycket väl lämpad att hanteras inom en resursfördelningsmodell.

Daglig verksamhet är den verksamhet inom Funktionsstödsnämnden som påverkats kraftigast ekonomiskt av coronapandemin. Verksamheten är en intäktsfinansierad verksamhet som får ersättning från Programnämnd social välfärd utifrån planerad och faktisk närvaro i verksamheten. Då många deltagare inom daglig verksamhet varit hemma från verksamheten på grund av oro för att smittas av covid-19 har verksamhetens intäkter kraftigt minskat under år 2020 och 2021. Verksamheten hade inför år 2021 ett effektiviseringsuppdrag om 1,2

mnkr. Den kraftigt sänkta intäkten till verksamheten har omöjliggjort att utvärdera detta effektiviseringsuppdrag.

Verksamheten har genom beslut i Programnämnd social välfärd fått möjlighet att anpassa utförandet av verksamheten för att möjliggöra fortsatt deltagande i så stor utsträckning som möjligt genom att erbjuda daglig verksamhet på distans. Verksamheten bedömer nu att deltagarna är på väg tillbaka, vilket kommer att möjliggöra en ny utvärdering av verksamhetens ekonomi och behov av eventuella åtgärder. Bedömningen utifrån det låga deltagandet under inledningen av året är att verksamheten inte kommer att nå en ekonomi i balans under 2021.

Barn- och ungdomsverksamheten är en ramfinansierad verksamhet som inför 2021 fått ett effektiviseringsuppdrag om 0,3 mnkr. Detta effektiviseringsuppdrag hanterades i samband med budgetläggningen och verksamheten bedöms ha en ekonom i balans även vid årets slut. För att uppnå detta arbetar verksamheten med bemanningsekonomi, en stark helhetssyn på områdets ekonomi samt med att utveckla sitt budget- och prognosarbete samt stärka arbetet med uppföljning genom statistik på beläggningsgrader.

Socialpsykiatri har inför år 2021 ett effektiviseringsuppdrag om 4,2 mnkr och under året kommer en ny resursfördelningsmodell bestående av fem delmodeller införas inom verksamheten. Detta ställer stora kvar på verksamheten både att ställa om sin ekonomi och vidareutveckla sin interna ekonomistyrning, vilket verksamheten arbetar med samtidigt som de ser över såväl sitt budget- som prognosarbete.

För att nå de effekter som krävs enligt effektiviseringsuppdraget har verksamheten; reducerat 3 tjänster bland stödresurserna, arbetar med bemanningsekonomi bland annat genom att se över och likrikta verksamhetens schemaläggning och även många andra insatser. Socialpsykiatri är en intraprenad som har ett ackumulerat överskott från tidigare år att nyttja i detta omställningsarbete, så verksamheten har beslutat att nyttja detta överskott för att kunna ställa om i en mer anpassad takt. När verksamheten så stora effekter av årets arbete att detta överskott inte behöver nyttjas behålls denna taktik inför kommande år.

Tillägg gällande alla Driftsnämnder

Om beslut angående ambitionsförändringar krävs omedelbart lyfta det till Programnämnden.

Funktionsstödsnämndens förslag till Programnämnd social välfärd:

- LSS-fritid bör utredas för att bli en intäktsfinansierad verksamhet. Detta då verksamheten har mycket svårt att påverka utfallet som beror i stort utsträckning på nationella rekommendationer samt antal ärenden som inkommer från Myndighetsverksamheten.
- Geografisk samordning av lokaler för daglig verksamhet i syfte att ge verksamheten större möjligheter att samnyttja personal mellan de olika dagliga verksamheterna.

- Funktionsstödsnämnden ser det som en viktig aspekt att kommunen anammar möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kunna se och välja i det kommunala beståndet av bostäder som är anpassade efter deras behov, *kommunalt hyrestorg*, för att på så vis kunna möjliggöra boendekarriär och naturliga förflyttningar på eget initiativ.
- Funktionsstödsnämnden ser en potential i kommungemensamt minska placeringskostnader för barn- och unga genom att utöka och bredda utförandet inom barn- och ungdomsverksamheten.

Socialnämndens åtaganden

- Fortsätta arbetet med att minska den totala nettokostnadsavvikelsen från 2020 års nivå
- Verkställa effektiviseringskravet från Programnämnden
- Socialnämnden ska i ordinarie uppföljning under året redovisa vidtagna, planerade och genomförda åtgärder för en ekonomi i balans

Effektiviseringsuppdrag

Under 2020 påbörjades fyra effektiviseringsuppdrag för att minska nämndens totala kostnader. Totalt beräknades nettoeffekterna uppgå till 7,0 mnkr under 2021.

Åtgärd, mnkr	Ev. kvar sen tidigare år	Beräknad effekt 2021	Effekt tom juli 2021	Prognos 2021
Utökad öppenvård barn och ungdom (Hemtagning)	2,3	3,2	-	-
Akut- och utredningsplatser, ungdom (tom juni)	0,0	1,6	1,6	1,6
KBT-gruppen, öppenvård vuxna missbruk	0,0	1,6	1,7	1,8
Utredningsplatser, vuxna missbruk	0,0	0,6	0,3	0,4
Totalt	2,3	7,0	3,6	3,8

Utökad öppenvård barn och ungdom

Beslut har tagits om att utöka Öppenvård barn och ungdoms grundbemanning med två helårstjänster. Syftet är att genom ett förändrat arbetssätt, så kallade ”hemtagningspaket”, skapa en bättre återgång till hemmiljön efter HVB-insats. Rekrytering har genomförts och förstärkningen kommer att vara på plats direkt efter sommaren. I avvaktan på detta försöker verksamheten inom ramen för befintlig resurs att arbeta med hemtagningspaketen. Förväntningen var en nettoeffekt för perioden januari till och med augusti på 3,2 mnkr.

Syftet med ”hemtagningspaketen” är att minska antalet institutionsplaceringar och förkorta placeringstiden. Arbetet bygger på ett helhetstänkande;

Innan placering; Vad göra istället? En placering är en riskfaktor i sig.

Under placering; Första placeringsdagen är första planeringsdagen för att flytta hem. Följa upp genomförandeplaner utifrån vårdplanen.

Efter placering; Utvärdera och sammanfatta placeringen.

Arbetsättet ställer krav på att utveckla nya förhållningssätt och metoder inom nämndens verksamheter. Det bygger också på ett nära samarbete mellan myndighetsutövning, eget utförande och förebyggande kring de enskilda barnen/ungdomarna och deras familjer och i mobiliseringen av deras nätverk.

Under perioden januari till och med juli har 30 ärenden avslutats, som påbörjades under 2021. Under motsvarande period 2020 avslutades 33 ärenden. Orsakerna eller behoven som ligger till grund för insatserna fördelas inte på samma sätt mellan åren, vilket kan påverka längden på insatserna. 2020 var 45 procent av orsaken till insatserna kriminalitet tillsammans med missbruk. Den andelen för 2021 är endast 30 procent. Merparten av insatserna berör i stället psykisk ohälsa.

Det genomsnittliga antalet insatsdagar på institution för unga har minskat med två dagar för insatser påbörjade och avslutade under perioden januari till augusti, från i genomsnitt 55 dagar för 2020 till i genomsnitt 53 dagar under 2021. Vi kan utifrån de mätmöjligheter som finns inte säga att åtgärden gett någon ekonomisk effekt under 2021.

Akut- och utredningsplatser

Multigruppen har utökat sin verksamhet med fyra akut- och utredningsplatser i syfte att minska externa insatser. Verksamheten startade i mitten av juni -20 och hade den första uppstarts månaden 39 procent beläggning. Trots detta blev den ackumulerade beläggningen under året 88 procent. Uppföljningen till och med juni 2021 visar en genomsnittlig beläggningen under 2021 på 85 procent, trots endast 44 procent beläggning i februari. Den ekonomiska nettoeffekten beräknades till 1,6 mnkr för perioden januari till och med juni 2021. Efter en granskning av vilka typer av externa insatser platserna på Multi har ersatt samt vilken kostnad dessa insatser hade genererat externt görs bedömningen att akut- och utredningsplatserna har gett en ekonomisk effekt på drygt 1,6 mnkr under 2021 och därmed når uppsatt mål.

Variationer mellan månaderna är att förväntat. Verksamheten behöver dock vara uppmärksam på om sådana kraftiga variationer som den under februari går att motverka eller om de beror på att det faktiska behovet dessa månader saknades. Tillgången till akutplatser på hemmaplan bedöms vara en kvalitetshöjning avseende heldygnsvård av unga. Att avgöra den reella kostnadsmässiga effekten är dock komplext och förvaltningarna måste avgöra vilka mått och variabler som behöver beaktas för att fullt ut kunna bedöma denna. Verksamheten fortsätter att följa beläggningen månadsvis där en genomsnittlig beläggning på lägst 85 procent är önskvärt.

KBT-gruppen

En ny behandlingsinriktning med 6 platser inom öppenvård vuxna missbruk har öppnats. Verksamheten möjliggör gruppbehandling bland annat för personer som förskrivs narkotikaklassade läkemedel. Nettoeffekten beräknades till 1,6 mnkr under perioden januari till och med september. Under perioden januari till och med juli har i genomsnitt 7,4 individer fått insats inom KBT-gruppen varje månad.

Verksamhetens nyttjandegrad har påverkats av svårigheter att få de som beviljats en insats att kvarstanna i behandlingen. Detta innebär att den kvalitativa effekten för den enskilde, att få hjälp för de problem som ligger till grund för biståndsbeslutet, sannolikt uteblir. Bland annat har den pågående pandemin haft en negativ påverkan vad gäller att etablera och upprätthålla en gruppverksamhet. Verksamheten arbetar dock aktivt för att utveckla innehållet på ett sådant sätt att avbrotten i behandling minimeras.

Den ekonomiska nettoeffekten beräknas på en alternativkostnad där antalet individer i intern insats antas ha haft en extern insats i motsvarande omfattning som andra personer i extern insats. Den ekonomiska effekten blir utifrån det 1,7 mnkr till och med juli och prognosen beräknas till 1,8 mnkr, vilket är en högre effekt än förväntat.

Utredningsplatser för vuxna missbrukare

Hjorten har fyra utredningsplatser för vuxna missbrukare som ger möjlighet till intern öppenvård och väntas minska antalet externa insatser. För 2021 beräknades insatsen ge en ekonomisk nettoeffekt på 650 tkr från januari till och med september. Till och med juli har beläggningen varit 75 procent, där april och maj haft 50 respektive 35 procents beläggning. Det gör att målet på 90 procents beläggning för perioden januari till september inte väntas uppnås. Nettoeffekten för perioden beräknas till 320 tkr och åtgärden förväntas inte nå väntad nettoeffekt på 600 tkr under året utan väntas hamna på 400 - 450 tkr.

Tillägg, alla Driftsnämnder

- Om beslut angående ambitionsförändringar krävs ska detta omedelbart lyftas till Programnämnden social välfärd.

Socialnämnden planerar inte att genomföra några ambitionsförändringar under 2021.

I sammanhanget bör noteras att nämndens nuvarande ramtilldelning inte matchar dagens ambitionsnivå i form av beslut om insats och insatstyp. Inom vuxenområdet kommer i närtid möjligheten finnas att politiskt diskutera och i viss mån besluta om ambitionsnivån genom det förslag till riktlinjer som just nu tas fram.

Socialnämndens uppdrag, och därmed resursbehov, regleras i kommunens reglemente och genom hur man där väljer att formulera nämndens uppdrag i förhållande till andra nämnders ansvar.

Hemvårdsnämndens åtaganden

- Fortsätta arbetet med Strukturförändringsprogrammet för hemvården med att öka produktiviteten för att minska den negativa ekonomiska avvikelserna. Målet med det treåriga Strukturförändringsprogrammet är en ekonomi i balans vid ingången till 2022. Återrapportering ska se till Programnämnden vid tre tillfällen under året april, september och november
- Verkställa effektiviseringskravet från Programnämnden för den anslagsfinansierade verksamheten
- Samverka med Programnämnden i arbetet med att minska nettokostnaden utifrån de två identifierade områdena inom vård- och omsorgskedjan med potential till minskade timmar av omvårdnad inom hemvården och ökad beläggning på vård- och omsorgsboendena
- Hemvårdsnämnden ska i ordinarie uppföljning under året redovisa vidtagna, planerade och genomförda åtgärder för en ekonomi i balans

Nämnden har under 2021 övertagit verksamheter, HSE från Funktionsstödsnämnden och resurser från Myndighetsverksamheten inom Kommunstyrelseförvaltningen, och budget för dessa verksamheter har överfört till Hemvårdsnämnden. I båda fallen är dock budgeten underfinansierad vilket innebär en prognostiserad negativ budgetavvikelse för 2021 med 0,9 tkr. Utöver

detta har nämnden inte erhållit budgetanslag för chefsresurs kopplat till personal (12 personer under 2021) som övertagits från Myndighetsverksamheten. Övertagande av underfinansierad verksamhet påverkar nämndens möjligheter till budget i balans.

Hemvårdsnämndens anslagsfinansierade verksamhet har via Programnämnd social välfärd tilldelats ett effektiviseringsuppdrag på 1,0 mnkr i budget 2021. Under 2021 har en tillfällig reduktion (kopplat till minskade kostnader under pandemin) av anslagen till den förebyggande verksamheten genomförts. Inför 2022 föreslår förvaltningen ett breddinförande av digital tillsyn nattetid vilket i tidigare framtagna beräkningar visar på en ekonomisk effektivisering samtidigt som det ger fördelar för den enskilde vad gäller sammanhållen nattsömn utan störningsmoment. I dagsläget är det dock oklart hur stor ekonomisk effektivisering detta skulle kunna ge under 2022. Effektiviseringsuppdraget kommer att lyftas in som en del verksamhetsplan med budget 2022.

Den anslagsfinansierade hemvårdsverksamheten prognostiserar en negativ budget-avvikelse på -4,3 mnkr exklusive covid-19 effekter. Ersättning för vaccinationer återfinns i dagsläget på förvaltningsövergripande nivå och uppgår till 4,0 mnkr, så om denna del räknas av uppgår den negativa budgetavvikelsen till -0,3 mnkr. Till stor del är det dock ordinarie personal som arbetat med vaccinationerna vilket inneburit en hög påfrestning på verksamheten. I den negativa avvikelsen återfinns även ett underskott på -0,7 mnkr exklusive covid-19 effekter kopplat till HSE Funktionsstöd som övertogs från Funktionsstödsnämnden från och med 2021. Kopplat till pandemin har det hittills under året varit svårigheter för verksamheten att arbeta med effektivisering samtidigt som sjukfrånvaron tidvis varit hög och belastningen på verksamheten stor. I dagsläget är det även utmaningar i sjuksköterskebemanningen vilket medfört dyra lösningar och till viss del inköp av hyrsjuksköterska. Under 2020 utvecklades samarbetsområden både inom och mellan enheter och nya scheman infördes. Därutöver hade verksamheten ingen inhyrd personal, men under 2021 finns åter behov av hyrsjuksköterska. I jämförelse med 2020 är prognosen att den negativa avvikelsen (exklusive covid-19 effekter) minskar med 3,0 mnkr (3,7 mnkr exklusive HSE:s underskott). Det finns dock en osäkerhet i prognosen beroende på hur bemanningssituationen för sjuksköterskor utvecklas under hösten.

Av tabellen nedan framgår de övriga effektiviseringsåtgärder inom anslagsfinansierad verksamhet som haft positiv ekonomisk effekt under 2021, se även kapitel 5.1.2 Effektivisering.

Effektiviseringsåtgärder anslagsfinansierad verksamhet, mnkr	Delårseffekt 2021 av tidigare års krav	2021	Totalt
Effektiviseringskrav anslagsfinansierad verksamhet 2019:			
Delårseffekt 2021 effektivisering bemanningsenheten	0,15		0,15
Minskad budget 2021 förvaltningsgemensamt	1,5		1,5
Effektiviseringskrav anslagsfinansierad verksamhet 2020:			
Delårseffekt 2021 effektivisering förebyggande verksamhet	1,0		1,0
Effektiviseringskrav anslagsfinansierad verksamhet 2021:			
Förebyggande verksamhet, tillfällig reduktion av budgetram 2021 kopplat till covid-19		1,0	1,0
Totalt	2,65	1,0	3,65

Inom den intäktsfinansierade hemvårdsverksamheten fortgår arbetet med att nå en ekonomi i balans inom ramen för strukturförändringsprogrammet.

- Om beslut angående ambitionsförändringar krävs ska detta omedelbart lyftas till Programnämnden.

En ökad användning av välfärdsteknik kan bidra till ökad självständighet, trygghet, och delaktighet i samhället samt mer effektiv användning av resurserna inom äldreomsorgen. Välfärdsteknik ska även bidra till bättre möjligheter att hantera de olika förutsättningar som finns för äldreomsorg i glesbygd respektive i tätort. Hemvårdsnämnden anser därför att en vidareutveckling av detta område är av största vikt. I syfte att nå budget i balans inom programområde Social välfärd föreslår Hemvårdsnämnden att programnämnden

- ser över vilka trygghetsskapande tekniklösningar (till exempel tillsyn via länk) som skulle vara möjliga i syfte att ersätta fysiska besök såväl på dagen som på natten.
- ser över möjligheten att införa online-beställning som det primära alternativet vid biståndsbeslut gällande insatsen inköp av dagligvaror.
- i samverkan med programnämnden arbeta vidare med utveckling av välfärdsteknologi.

Inom Vård- och omsorgsförvaltningen finns från och med 2021 två verksamhets utvecklare inom välfärdsteknik som i samarbete med programnivån kan bidra till arbetet med att ytterligare utveckla välfärdsteknologin inom äldreomsorgen.

Det treåriga Strukturförändringsprogrammet för den kommunala hemvården pågår till och med 211231 i syfte att nå en budget i balans vid ingången till 2022 med god kvalitet och bra arbetsmiljö.

Arbetet som pågår inom ramen för strukturförändringsprogrammet har gett positiva effekter och under 2020 uppgick positiv ekonomisk effekt till 21,7 mnkr. Prognosen för 2021 är en positiv effekt på 18,6 mnkr (3,8 mnkr anslagsfinansierad verksamhet och 14,9 mnkr intäktsfinansierad LOV-verksamhet)³ vilket innebär att nämndens mål på 30 mnkr inte beräknas att uppnås under 2021. Om effekten av ny ersättningsmodell räknas in uppgår dock den positiva effekten till 31,4 mnkr. Slutmålet är en hemvårdsverksamhet som ska bedrivas med ekonomi i balans från och med 2022.

De ekonomiska resultaten av strukturförändringen går fortsatt åt rätt håll, men takten är inte lika hög vilket har flera orsaker. Pandemin har haft stor påverkan på möjligheten att arbeta med förändringar och därutöver finns stora utmaningar vad gäller personalförsörjning samt att det under året varit en viss personalomsättning vad gäller enhetschefer. Det är naturligt att förändringen inte går lika fort framåt när stora delar av förändringsarbetet är genomfört och implementerat i verksamheten och flera delar som kvarstår tar längre tid att arbeta med såsom kulturförändringar och samarbeten över enhetsgränser. Den kommunala hemvården är en verksamhet som har arbetat med

³ Exklusive prognostiserade ekonomiska effekter av covid-19, ny ersättningsmodell LOV omvårdnad samt ersättning yttersta ansvaret, inköp TES-mobiler samt underskott HSE Funktionsstöd.

förändring under lång tid och detta får också effekter i form av en förändringstrött organisation då arbetet har varit påfrestande både för medarbetare och chefer.

Effekt av den nya ersättningsmodellen

I den nya ersättningsmodellen beror den ekonomiska effekten framför allt på tre delar: hur effektivt verksamheterna använder personalen, hur mycket av den beviljade tiden som enheten utför, samt mixen av kundernas behov. Den första delen kan verksamheterna påverka och arbeta med. När det gäller de två sista behövs verksamheten, för att utföra sitt uppdrag rätt, arbeta för att alltid utföra det som är kundens behov inom kundens biståndsbeslut.

Det går inte att jämföra resultatet per enhet mellan 2020 och 2021 då den nya ersättningsmodellen ger olika effekter på olika enheter. För LOV-verksamheten som helhet är prognosen att den nya modellen ger en positiv helårseffekt på 13,5 mnkr (ersättning omvårdnad 8,1 mnkr, yttersta ansvaret 5,4 mnkr). Samtliga enheter arbetar med att se över sina verksamheter och flertalet verksamheter har under året genomfört organisationsförändringar. I samband med detta har man tittat på resurserna, kundunderlaget, bemanning, scheman samt biståndsbesluten. Enheternas förändring- och utvecklingsarbete har bidragit till att många enheter uppvisar en positiv ekonomisk utveckling. Flera enheter har arbetat aktivt med att anpassa resurserna utifrån verksamhetens behov. Nya ersättningsmodellen har varit en stor omställning för enheterna sedan införandet av den nya modellen.

Arbetet för att skapa hållbar effekt

Arbetet fortgår med målet att ha personer med rätt kompetens på rätt plats i rätt antal utifrån kundens faktiska behov. För att skapa en hållbar förändring behöver en balans finnas mellan att uppnå förbättrade ekonomiska resultat och samtidigt bibehålla en god arbetsmiljö och god kvalitet för våra äldre. Det innebär bland annat följande fokus:

- att säkerställa rätt behovsnivå och biståndsbeslut utifrån kundens faktiska behov i samarbete med biståndshandläggare.
- att alltid ha uppdaterade genomförandeplaner och arbeta och planera utifrån dem för att möta kundens definierade behov.
- att tillsammans utforma och ständigt följa upp planeringen, så att den alltid överensstämmer med kundens faktiska behov.
- att anpassa schema och resurser kontinuerligt utifrån kundernas och verksamhetens behov och att hitta balansen mellan en stabil grundbemanning och en nödvändig möjlighet till flexibilitet.
- att jobba med analys av inkommande larm och se över möjligheterna till en förebyggande hantering av dessa i form av tillsynsbesök eller andra planerade insatser.
- att hantera och förebygga sjukfrånvaro.

Effekter av covid -19 på förändringsarbetet

Covid -19 har inneburit svårigheter i arbetet på många sätt, bland annat har samarbetet inte har kunnat bedrivas på samma vis då fysiska träffar inte har varit möjliga. Det finns ett uppdämt behov i verksamheterna av fler träffar och i årets budget för struktur-förändringen ingår också medel för dessa träffar, som kommer att behövas under hösten. Ett gott resultat av hanteringen av covid -19 är att samarbetet över enhetsgränser gällande bemanning har förbättrats. Det skapar förutsättningar för en mer effektiv resursanvändning i hemvården som helhet. Ett annan effekt av den pågående pandemin har varit att utvecklingstakten och antal tester som har kunnat bedrivas samtidigt i

hemvårdsverksamheterna har behövt begränsas med anledning av att fokus har lagts på hantering av pandemin och våra äldres bästa.

Pågående arbete kopplade till planeringen

Nyttjandegrad

Nyttjandegraden är ett effektivitetsmått som visar hur mycket av medarbetarnas arbetstid som utförts hos kund. Den har successivt förbättrats under arbetet med strukturförändringen. Utvecklingen är olika mellan enheterna, men trenden är totalt sett positiv. Under januari till augusti 2021 är nyttjandegraden 61,1 % jämfört med 59,0 % motsvarande period 2020. Flera enheter inom hemvården har höga och stabila nivåer i sin nyttjandegrad. Att de är stabila är en signal på att de arbetssätt som har skapats är hållbara och accepterade av medarbetarna och därmed bestående.

Tid utöver biståndsbeslut

Efter att den nya ersättningsmodellen infördes är det inte längre relevant att följa icke debiterbar tid, då detta enbart berör service och där utför verksamheten ytterst lite icke debiterbar tid. Istället följer verksamheten tid som utförs utöver biståndsbeslutad tid. Under perioden januari till och med juli 2021 har hemvården utfört drygt 8 400 timmar utöver biståndsbeslut med en beräknad personalkostnad på cirka 1,9 mnkr. Vid analysen av detta behöver tas med att under årets första halvår var inte alla biståndsbeslut omlagda från de gamla 10 behovsnivåerna till den nya 29 behovsnivåerna, i augusti hade biståndshandläggarna ca 100 beslut kvar att lägga om. Detta har också varit en påverkande faktor till antalet timmar över beslutad tid som utförts då behovsnivåerna ännu inte varit korrekt justerade vid årets början. Enheterna får månadsvis återkoppling på detta och arbete pågår med att minska denna tid genom att arbeta med genomförandeplaner och ha en tät dialog med biståndshandläggare utifrån kundernas faktiska behov. En utmaning är de kunder som redan har en hög behovsnivå och där det krävs dubbelbemanning, vilket innebär svårigheter att i utförandet hålla sig inom beslutad tid då dubbelbemanningen resursmässigt inte fullt ut omfattas i behovsnivån.

Utförd tid av planerad tid

Under 2020 hade hemvården cirka 24 000 timmar i planeringen, som inte utfördes, fördelat på 1,6 miljoner besök. Denna differens innebar cirka 4,5 mnkr i personalkostnad. Genom att arbeta med att minska denna differens mellan planerad och utförd tid, kan personalresurserna användas mer effektivt. Vid jämförelse av perioden januari till och med augusti 2021 med resultatet för 2020 har gapet minskat med drygt 1 % och kostnaden till och med juli 2021 beräknas uppgå till cirka 2,7 mnkr. Målet är att personalen ska ha den tid i planeringen som behövs för att utföra kundens behov, vilket också kan minska upplevd stress. Under hösten har en stödresurs tillsatts till hemvårdsenheternas driftplanerare för att bättre kunna använda optimalplaneringsfunktionen i TES. Detta innebär i praktiken att verksamheterna ska arbeta för att ha snävare tidsspann och därmed en mer korrekt grund i besöksplanerna inför besöksplaneringen i TES och detta förväntas leda till ett minskat gap mellan planerad och utförd tid.

Bomtid

Bomtid är den planerade besökstiden som av olika anledningar inte kan utföras hos kund och den innebär extra kostnader i form av personalresurser som skulle kunna användas mer effektivt. Enheterna får månadsvis rapportering av hur deras bomtid ser ut och kan utifrån detta arbeta för att minska den. Det sker bland annat genom uppdaterade genomförandeplaner, dialog med kunden om besök, påminnelser till kunden om att eventuellt avboka besök i rimlig tid samt i dialog inom medarbetargrupperna. Från januari 2021 till augusti 2021 har bomtiden minskat med cirka 1 300 timmar (24 %) jämfört med motsvarande period 2020. Det är dock svårt att veta hur pandemin påverkat

denna jämförelse. För perioden januari till och med juli 2021 är personalkostnaden för bostiden cirka 1,4 mnkr för LOV-verksamheten.

Personkontinuitet

Varje enhet har egna enhetsmål för att minska antalet olika personer som besöker samma kund inom en 14-dagarsperiod. Detta följs upp kvartalsvis på enhetsnivå, tillsammans med ett antal övriga viktiga parametrar. I genomsnitt låg personalkontinuiteten på cirka 17 personer under januari-maj, vilket är en minskning med cirka 1 person jämfört med samma period föregående år. Fortsatt fokus ligger på att tydliggöra kontaktmannaskapet, arbeta i mindre team i mindre geografiska områden inom enheterna samt att minska korttidssjukfrånvaron och då även enhetens behov av vikarier. Ett ökat fokus på förbättrad personkontinuitet kan hamna i konflikt med de ekonomiska målen, eftersom det kan innebära begränsningar vid planeringen. Dessutom påverkar varje enhets sammansättning av beviljade insatser hos samtliga kunder möjligheten att nå vissa nivåer i personkontinuiteten. Det är därför viktigt att rimliga mål för kontinuitet sätts för respektive enhet utifrån enhetens förutsättningar.

Kompetenssatsningar inom hemvården

Mer omfattande utbildningsinsatser pågår inom hemvårdsverksamheten via fortsatta valideringar samt äldreomsorgslyftet där stora möjligheter till kompetenshöjande utbildning erbjuds undersköterskor och vårdbiträden. Dessutom har antalet medarbetare som kommer att utbildas till specialistundersköterskor ökat vilket också leder till ökad kompetens inom hemvårdsverksamheten. Ett arbete pågår även att säkerställa att alla medborgare inom hela kommunen får lika vård och omsorg oavsett geografiskt område och att kompetensen därför fördelas jämnt över samtliga geografiska områden.

Övriga pågående förändringsarbeten inom hemvården

Hemvårdsverksamheten fortsätter att arbeta för att hitta flera nya arbetssätt i syfte att kunna bedriva en effektiv hemvård med hög kvalitet för den enskilde individen. Hittills har onlinehandling breddinförts och arbete pågår för att öka volymerna. Förarbete pågår inför utökad användning av GPS-larm och tillsyn via länk. Arbete pågår även kring att starta upp test med självstyrande enheter. Två hemvårdsenheter har kommit längre i sin planering med att starta upp självstyrande grupper under hösten och en hemvårdsenhet kommer under hösten att starta ett test med medarbetarstyrd planering.

Hemvårdsverksamheten har under året fått bättre förutsättningar för implementeringen av IBIC, vilket ökar möjlighet till en kvalitativ implementering av IBIC inom hemvården. Hemvården har under året arbetat med att ta fram en gemensam grundstruktur för teamträffar för att säkerställa god kvalitet vid dessa träffar och därmed även god kvalitet för den vård och omsorg som ges till våra äldre.

Testområdet för projektet Rehabiliterande arbetssätt har under våren breddats, vilket innebär att arbetssättet kan spridas snabbare på bredare front. Det innebär även att fler individer kan omfattas inom projektet.

Tillgängligheten till hemvårdens alla verksamheter ska säkerställas och bli lika för alla medborgare. Ett arbete kommer att genomföras kring hemvårdens tillgänglighet under hösten tillsammans med kommunikationsavdelningen.

Ett förvaltningsövergripande kvalitetsforum har startats upp under året med fokus på systematiskt kvalitetsarbete på övergripande nivå. Detta ger en plattform för att kunna säkerställa god kvalitet i den vård och omsorg som erbjuds den enskilde individen. Systematiskt kvalitetsarbete pågår även inom hemvårdens verksamheten för att kontinuerligt säkerställa att hemvården som utförare utför det som innefattas i

biståndsbesluten samt även säkrar upp att varje individs faktiska behov omfattas av biståndsbeslutet.

Flera aktiviteter pågår inom hemvårdsverksamheten för att förbättra verksamhetens fordonspark som i sin tur ger positiva effekter på ekonomi, miljö och hälsa hos våra medarbetare. Flera hemvårdsenheter har börjat byta ut bilar till elcyklar vilket ger positiva effekter på klimat, ekonomi och hälsa för medarbetarna. Fossilbränsle drivna bilar byts ut till elbilar där möjlighet till detta finns och bilar tas bort och/eller ersätts med elcyklar.

Att kunna erbjuda alla medarbetare heltidstjänster pågår och arbetet med ”heltidsresan” är under uppstart och kommer innebära ett fortsatt arbete för hemvårdsverksamheten.

Arbete pågår för att, där det är möjligt, öka samarbetsmöjligheterna över verksamhetsområdesgränserna genom att hemvårdsverksamheter flyttar in i samma lokaler som vård- och omsorgsboenden och andra verksamheter. Detta förväntas innebära ökade möjligheter till samarbete kring framför allt personalresurser och kompetenser.

Utvecklingsområden som är identifierade för hemvårdsverksamheten är att arbeta för ett ytterligare utökat samarbete med de förebyggande verksamheterna och det civila samhället. Hemvården behöver även arbeta mer med ensamhetsproblematiken hos våra äldre och att kunna förebygga och hantera denna på ett bra sätt.

Vårdboendenämndens åtagande

- Anpassa den intäktsfinansierade verksamheten till aktuell ersättningsnivå från Programnämnden
- Samverka med Programnämnden i arbetet med att minska nettokostnaden utifrån de två identifierade områdena inom vård- och omsorgs vårdkedja med potential till minskade timmar av omvårdnad inom hemvården och ökad beläggningsgrad på vård- och omsorgsboendena
- Vårdboendenämnden ska i ordinarie uppföljning under året redovisa, vidtagna och planerade åtgärder för en ekonomi i balans

Samtliga vård- och omsorgsboenden inom nämndens område finansieras via beläggningsersättning och till viss del med fast ersättning för nattbemanning och vissa typer av korttidsplatser. Detta innebär att större delen av arbetet med effektiviserings-åtgärder hanteras på enhetsnivå och samtliga enhetschefer har i uppdrag att arbeta med att justera kostnaderna efter tilldelad ersättning. Under både förra året och i år har pandemin påverkat nämndens verksamheter och detta har till viss del även påverkat arbetet med effektivisering.

Prognosen för helår 2021 (exklusive effekter av covid-19) visar på en positiv budgetavvikelse på 6,4 mnkr vilket motsvarar 0,8 % av prognostiserade intäkter. Exklusive intraprenaderna visar prognosen (exklusive effekter av covid-19) på en negativ budgetavvikelse på -0,2 mnkr. På helhetsnivå och exklusive covid-19 effekter prognostiserar således nämndens verksamhet i princip en budget i balans

om avvikelserna sätts i relation till prognostiserade intäkter. Det pågår arbete på enhetsnivå för de verksamheter som i dagsläget inte har budget i balans av olika skäl.

Vård- och omsorgsboende verksamheten har över åren effektiviserat verksamheten och nämndens bild är att ambitionsnivån kopplat till nuvarande ekonomiska resurstilldelning är på en sådan nivå att ytterligare ambitionsförändringar inte är möjliga.

I syfte att möjliggöra omfördelning av resurser skulle införande av trygghetsskapande tekniklösningar (till exempel tillsyn via länk) möjliggöra en ökad trygghet och ostörd nattsömn för de boende, effektivisering alternativt omfördelning av resurser nattetid och en mer kvalitativ vård under dagtid eftersom tid frigörs.

Nämndens ambition är att det pågående arbetet med att nå heltid som norm ska leda till att timavlönade i högre grad ersätts med tillsvidareanställd personal. Detta skapar goda förutsättningar för kontinuitet gentemot de som bor på vård- och omsorgsboende och en trygg arbetsmiljö för medarbetarna.

I Programplan med budget 2021 beslutades om utökad budget från det riktade statsbidraget till vård- och omsorg. Programnämnden utökade budgeten för Köp av vård- och omsorgsboenden där Vårdboendenämnden erhåller ersättning från programnämnden utifrån faktisk beläggning.

Den utökade ersättningen som återfinns i beläggningsersättningen från programnämnden har internt fördelats genom att utöka antal årsarbetare med 0,02 årsarbetare per plats i Vårdboendenämndens interna ersättningsmodell vilket i budgetkalkylen motsvarar cirka 24 årsarbetare. Detta innebär att dygnersättningen för samtliga inriktningar höjts och respektive enhet har fått i uppdrag att nyttja dessa medel till att utöka bemanningen av omvårdnadspersonal.

Det är i dagsläget för tidigt att utvärdera vilken effekt detta fått för verksamheten, men nämndens enheter har nyttjat den utökade ersättningen utifrån den egna enhetens behov och förutsättningar. Budgetbeslutet om extra resurser för utökad bemanning kom innan beslutet om fördelning av 2021 års stimulansmedel för att motverka ensamheten och öka kvalitén i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom vilket innebär att medlen till viss del har nyttjats i samma syfte.

Nämndens enheter har nyttjat den utökade ersättningen på olika sätt, bland annat till att förstärka resurser på BPSD-inriktning, utöka grundbemanningen i syfte att nå bättre arbetsmiljö och möjliggöra ökad tillgänglighet och trygghet för de boende, möjliggöra fler planerade aktiviteter och minska upplevd ensamhet för de boende, tillsättning av extra resurser vid behov, utökad bemanning på kvällspass samt utökad nattbemanning. Medlen har därutöver gjort det möjligt att fler personal gått upp till heltid och en enhet har nyttjat ersättningen till en resurs som arbetar med kök, tvätt och städ vilket ger personalen ökad tid att arbeta med grunduppdraget.

Bilagor

- Bilaga 1 Delårsrapport med prognos 2021 – Funktionsstödsnämnd
- Bilaga 2 Delårsrapport med prognos 2021 – Socialnämnd
- Bilaga 3 Delårsrapport med prognos 2021 – Hemvårdsnämnd
- Bilaga 4 Delårsrapport med prognos 2021 - Vårdboendenämnd
- Bilaga 5 Delårsrapport med prognos 2021 - Överförmyndarnämnd